

L'ESTEL

de Mallorca

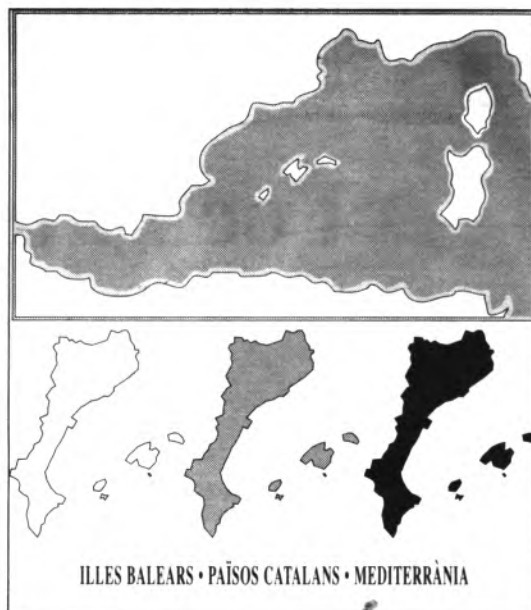
ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XVI. NÚMERO 355

15 DE GENER DE 1997

PREU: 200 PTS

ILLES BALEARS • PAÏSOS CATALANS • MEDITERRÀNIA

Trenta u de Desembre al matí a la Plaça de Cort: Les autoritats que duen la bandera del Rei En Jaume, les forces d'ocupació espanyoles, els independentistes amb les seves pancartes i banderes.

Especial dedicat a comarca de Sa Pobla de Ciutat. Si vos ha agradat, telefonau al 26 50 05 i el vos enviarem cada quinze dies.

Detall dels Independentistes mallorquins.

S U M A R I

2 Foc i fum	13 Imperialisme
4 L'expert republicà	15 Festa de Cap d'Any
5 Cartes al director	16 Petits Anuncis
6 L'antifranquisme a Mallorca	18 La cuina de na Tonina
8 L'espanyolisme	19 Ampla és Castella... però no tant
9 Breu història dels conceptes Espanya i espanyol	20 Gloses
10 Circumstàncies de l'actualitat dels Països catalans	21 La marginació a les Illes Balears
11 La màfia a Mallorca	22 Llibres que cal llegir
12 Contribucions especials	24 Els acudits d'en Balutxo

Escorxador de Sa Pobla fa devers 75 anys on la Família Gost matava i escorxava els porcs, els pollastres i altres animals.

En Llorenç Mir, president de la Cooperativa Agrícola Poblana (C.A.P.), se solidaritza amb Josep Palou i l'ESTEL, contra n'Anton.

L'ESTEL
de Mallorca
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

• Vaig escoltar per primera vegada l'Himne Nacional de Mallorca, el vespre de la Nit de La Cultura, al Casino de Mallorca: interpretat per cinc o sis colles de xeremiers, tamborers i fabiolers. L'himne de Mallorca és d'allò més bel·licós i guerrer. De cada dia m'agrada més La Balanguera, interpretat, però, pels nostres xeremiers. No oblidem que els escocesos van a la guerra acompanyats pels seus xeremiers.

• Els periodistes dels diaris forasters, també hi eren a la Nit de Cultura. Foren els únics que quedaren asseguts mentre se cantava La Balanguera. Se veu que no són mallorquins. Els dies següents, els seus diaris no parlaren més que dels defectes que trobaren a la vetllada. Elemental, estimat Watson.

• El director de la Revista Pòrtula, en Biel Massot i Muntaner, ens envia un salut per fer-nos a saber que s'acompleixen 15 anys de la seva aventura periodística, ens desitja molts d'anys i ens informa -amb goig- que a partir d'enguany, Pòrtula esdevindrà quinzenal i serà la Revista de Marratxí. Nosaltres, des de l'ESTEL, li donam la benvinguda al clan dels qui feim una revista quinzenal i l'animam a que no s'aturi a les fronteres del municipi, que faci subscriptors i anunciants arreu dels Països Catalans, que la revista és bona i necessària per a la normalització de la llengua catalana, que és necessària, sobretot, als municipis que banya la Badia de Palma, on la nostra llengua recula de manera alarmant.

• De la revista Ressò de Campos, copiam aquestes recomanacions: Ésser amics dels vostres veïnats i paisans, fer-los bona cara, saludar-los i fer una bona xerrada amb ells quan s'escaigui. Que si alguna vegada un familiar o amic vos fa enfadar, respireu tres vegades abans de prendre cap

determinació o de xerrar. Que si voleu veure i escoltar bons programes de televisió, mireu TV3, Canal 33 i l'Informatiu Balear. Que envieu a aprendre l'ofici als locutors de TV4 i TeleNova. Que si voleu escoltar notícies tot el dia connecteu amb Catalunya Informació. Que si voleu una bona emissora amb tota classe de programes, i doncs, Catalunya Ràdio. I si voleu música lleugera i notícies puntuals, l'emissora escollida ha de ser la RAC. Si, en canvi, voleu música clàssica, música de qualitat, Catalunya Música. Si voleu llegir un bon diari en la vostra llengua, la llengua catalana, llegiu el Diari de Balears. El trobareu una mica amagat (vos hi podeu subscriure i el tendreu a més bon preu). Si voleu una revista d'abast mundial, llegiu la revista El Temps, és una revista feta per als Països Catalans. (Nosaltres afegim): Si voleu llegir una revista independentista, i doncs, la que estau llegint, L'ESTEL DE MALLORCA. Ah, i no vos oblideu de fer-la llegir a tres o quatre persones més.

• El mateix divendres que es celebrava la Nit de la Cultura, Unió Mallorquina va celebrar a Algaida el tradicional sopar de Nadal. Prop de 1.000 afiliats i simpatitzants pogueren gaudir de l'ambient de germanor. Els parlaments del Secretari General, Antoni Pasqual i de la Presidenta, Maria Antònia Munar, es caracteritzaren pel reconeixement de la tasca que estan fent els representants del partit a les distintes institucions, així com per la feina feta per persones que col·laboren en la organització del partit. També es va parlar de l'important canvi que ha experimentat el Consell Insular de Mallorca des de que s'ha canviat el color polític de l'equip de govern. Com a fita important es va remarcar el desterrament de la presumpció continua de corrupció que planava sobre la Institució amb l'anterior equip de govern i que encara roman en

A Ciutat i a altres ajuntaments governats per partits espanyols fan minuts de silenci i discursos que protesten pel segrestament de n'Ortega Lara i en Cosme Delcalux. Tanmateix ningú hi va com es pot veure en aquesta fotografia de La Veu de Sóller, on se diu que el batle va pronunciar un discurs sense que ningú l'escoltàs. Ni tan sols els qui passaven se varen aturar per sumar-se a la convocatòria. A Sa Pobla, el dia de la festa dels xeremiers, el batle també va voler fer un discurs per aquest mateix motiu, i per poc se queda sense música ja que alguns xeremiers se'n varen anar per no sentir-lo. I és que les autoritats dels partits espanyols no se'n adonen que els mallorquins ens en fotem del que facin els bascos i els espanyols. Mentre no venguin per aquí a empenyar, tot ens va bé. Aquesta guerra no és la nostra i aquesta gent del PP i del PSOE se'n hauria d'adonar. Les manifestacions multitudinàries, a Mallorca són per la llengua, per l'autogovern, contra l'expoli fiscal i per la independència.

totes aquelles àrees de poder que encara li queden al "Partido Popular". Un dels moments més emotius del sopar va ser l'homenatge que es va retre a n'En Miquel Amengual -batle de Búger-, una de les persones que varen contribuir decisivament a salvar el projecte Unió Mallorquina que, des del Consolat de Mar, i utilitzant tècniques sicilianes, el "Partido Popular" va intentar destruir a UM. Finalment es va deixar constància de les grans expectatives que estan donant les enquestes a UM de cara a les pròximes eleccions.

• Segons una enquesta elaborada pel PSOE, el PP perd la majoria absoluta i passaria de 31 a 25 escons, mentre el PSOE passaria a 21, UM doblaria, el PSM es manté a l'alça i UI a la baixa. Els escàndols i les corrupteles que va

protagonitzar l'ex-president Canyelles, que aquests anys darrers s'han destapat, fan que la gent hagi deixat de tenir confiança en el "Partido Popular", que passarà a la oposició al Govern Balear i a molts d'ajuntaments de les Illes Balears. Més se'n mereixen!

• Els moros han obert el Bar Atlas a la barriada de sa Plaça de Sa Pobla i una botiga al costat del bar. Tanmateix, els cristians tenen la majoria de bars i de botigues del poble. Entrarem al Bar Atlas, on tenien sintonitzada la televisió de Rabat i ens digueren que poden veure i escoltar tres emissores de TV marroquines. Tanmateix els moros no s'integren, no parlen la llengua dels cristians de Sa Pobla, encara que entenen la llengua dels andalusos. Serà perquè estaren per Andalusia fins el 1492, mentre

que nosaltres, els catalans, els foterem fora l'any 1229.

• En Lizondo, president d'Unió Valenciana, president del Parlament Valencià i, supergonella declarat, no ha pogut païr el disgust que ser expulsat del partit que ell mateix va fundar i ha mort d'un infart. Al seu enterro, hi anaren tots els cappers del País Valencià, però no n'hi anà cap del seu propi partit. Els gonelles traïdors acaben malament. Que en prenguin nota els gonelles mallorquins.

• L'Institut d'Estudis Catalans (IEC) considera inconstitucional la recent sentència del Tribunal Constitucional que obliga a traduir al castellà l'etiquetage de productes que fins ara ho feien en català. El ple del IEC celebrat el mes passat va aprovar un document que ha estat enviat al president de la Generalitat i al del Tribunal Constitucional, en el que considera que "el contingut de la sentència vulnera el cos normatiu constitucional, que garanteix la declaració d'oficialitat del català i, per això, els drets lingüístics del nostre poble". L'Institut d'Estudis Catalans afegeix que "la distribució de productes alimentaris etiquetats en català, als Països Catalans, és perfectament legal, ja que es realitza en una llengua fàcilment intel·ligible". El document considera plenament vàlid i amb plens efectes jurídics l'etiquetage només en català als Països Catalans, ja que aquest és l'idioma oficial i propi dels Països Catalans". L'IEC insta a la Generalitat a que dicti una norma adequada que faci efectiu l'ús del català en l'etiquetage i demana al Parlament i al govern de la Generalitat que desenvolupin l'Estatut del Consumidor per a garantir la presència del català en aquest àmbit. Seria bo i necessari que els partits mallorquins entrassin mocions al Parlament Balear per legalitzar d'una vegada l'etiquetage en català a la nostra Comunitat.

• L'editorial conjunta de la APFM publicada a totes les revistes de la Premsa Forana ha tengut molt de ressò. Al Diari de les Balears, n'Òscar Aguilera feia una entrevista (3-1-97), on demanava al portaveu del Gabinet de Relacions Informatives de la Presidència del Govern Balear (abans en deien Cap de Premsa), Javier Mato, el qual deia que efectivament no s'havia posat gens de publicitat a la Premsa Forana aquest any passat, perquè no hi havia pressupost i perquè ningú li havia demanat publicitat i que "tothom

NOTA: Com a conseqüència del rebombori causat per les columnes Han dit..., De bona font, Sabieu què...?, Forasterades, Pugen i Devallen, i davant possibles demandes judicials, d'ara endavant es responsabilitzen d'aquestes seccions Josep Palou i Jaume Sastre.

E P ! !

**PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ,
A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR**

**En Jaume Joan i Bover
ho cura quasi tot**
El trobareu al carrer de Joan Alcover, 10
Tel. 46 44 00 Ciutat

que s'hagués dirigit a nosaltres demanant publicitat n'hauria obtingut", (mentida, des de L'ESTEL hi hem passat en diferents ocasions i sempre n'hem sortit amb les mans buides), llavors afegeix en Mato que "és difícil posar publicitat als periòdics mallorquins" perquè surten de manera irregular (mentida, hi ha setmanaris, quinzenaris, mensuals, bi-mensuals i trimestrals, i tots surten ben puntualment), llavors diu aquest verdorol que posar-se en contacte amb nosaltres és una vertadera odisea, perquè no tenim fax, apartat de correus, etcètera. (Mentida podrida! Mos poden trobar per telèfon, fax, apartat de correus, adreça, i ben prest per Internet. Totes les revistes tenen fax que ens regalà la Conselleria de Cultura del Govern Balear ara fa dos anys).

El que passa és que aquesta premsa és incòmoda pels qui governen i està escrita en una llengua que no estimen. Per això ens ignoren, i per res més.

* És una desgràcia viure als municipis banyats per la Badia de Palma: fa dos mesos que plou cada dia i els torrents van plens d'aigua que se'n va cap a la mar. Mentrestant arriba el "barco" carregat d'aigua de l'Ebre cada parell de dies, que pagam entre tots. Una desgràcia.

* Els alemanys van a comprar material de construcció als magatzems de Muro amb un diccionari Alemany-Castellà a la mà. Ningú els ha dit que hi ha diccionaris d'Alemany-Català i per això no els empen. Les nostres autoritats podrien encarregar-se de fer-los-ho saber.

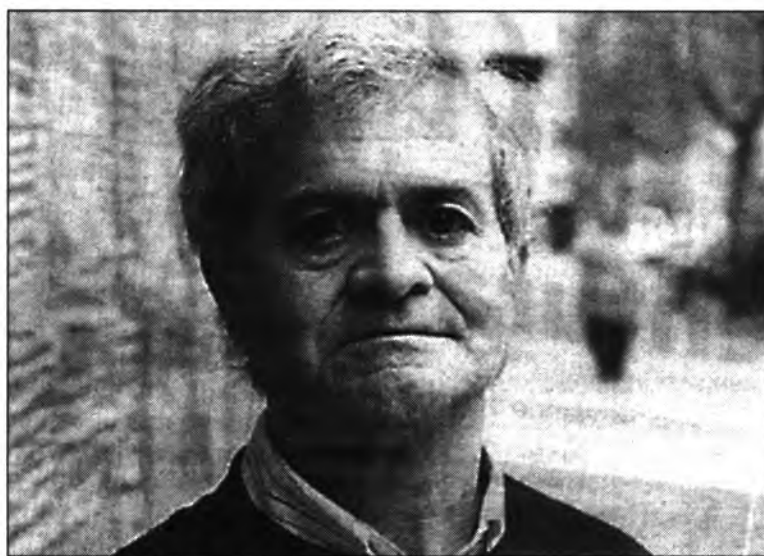
* Les forces de seguretat a Irlanda del Nord estan en estat d'alerta després del frustrat intent de l'IRA d'atemptar contra un control policial a Belfast. La policia de l'Ulster confirmà que el vehicle abandonat al lloc de control del castell de Belfast contenia uns quants quilos de

material explosiu de fabricació casolana. El superintendent Mike Brown digué que la intenció de l'IRA era "participar en la matança d'agents policials, i per ventura soldats".

* Una falsa alarma, fou la maleïda plena de roba que qualcú va deixar a l'entrada del quarter de la Guardia Civil de Sa Pobla la setmana passada. Tanmateix els guàrdies s'alarmaren i cridaren els tècnics en "Desarticulació d'Aparells Explosius", per fer una explosió controlada. I és que a Mallorca, al igual que a Euskadi o a Irlanda, molta gent no veu com a amics, sinó tot al contrari, a les forces de seguretat.

* Com el General de Divisió Don Jesús Rodríguez, que comandava les tropes que participaren a la festa de l'Estandart el 31 de Desembre a la Plaça de Cort. Segur que no li caigueren gens bé el dos centenars d'independentistes que cridaven: "Fora les forces d'ocupació", i que publica un article a l'UH el dia 5 de gener d'enguany, on entre altres coses diu: "Que esa minoría que grita 'Fuera el ejército de ocupación', tenga que callar democráticamente ante la mayoría que le respeta, pues es algo suyo i además necesario". Aquest pardal! I és clar que és necessari. Necessari per continuar tenint-nos a les ordres, per continuar amb el seu expoli fiscal, per continuar dient-nos "No hables polaco", "Hábleme en cristiano", i per continuar colonitzant la nostra terra.

* El domicili particular de la regidora del PP a la localitat basca de Portugalete, Lola Ciordia, fou atacat amb còctels molotov l'horabaixa del dia de la Nit Bona. Una informació del diari "Egin", publicada el 3 de gener, assegurava que un comunicant anònim havia reivindicat l'atemptat a la vivenda de Lola Ciordia per part de joves radicals.

El farmacèutic pobler Antoni Torrens.

* El Rei En Jaume va tenir la bandera independentista un dia i mig a la Plaça del Rei En Jaume de Ciutat. I no fou perquè això agradàs al batle Fageda. Fou perquè els bombers també fan festa i només atenen les urgències els dies de festa de cap d'any.

* L'apotecari de Sa Pobla Antoni Torrens farà per cinquena vegada el fogueró de Sant Antoni a la Plaça del Diamant a la barriada de Gràcia de Barcelona. És una manera que els mallorquins residents a Barcelona, la majoria estudiants, puguin cantar i fer sonar les seves ximbombes sense moure-se de la capital dels Països Catalans.

* Reben un comunicat que diu: Unió Mallorquina vol manifestar la seva total predisposició a consensuar una reforma de l'Estatut que otorgui un ventall més ampli d'actuació al Govern Balear. També vol recordar que aquesta reforma, de que ara s'omplen la boca el PP i el PSOE, ja va ser paralitzada en una ocasió a Madrid per aquests dos partits espanyolistes. Va haver d'ésser UM, a través de na Maria Antonia Munar, l'encarregada de defensar, davant el Parlament Espanyol, la reforma aprovada pel Parlament Balear. Tot i això, consideram positiu un canvi d'actitud del PP i del PSOE.

Esperam que els diputats d'aquests dos partits comencin a fer notar el pes de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i defensin amb força aspectes tan importants com el Regim fiscal i la reforma de l'Estatut.

* El Centre Cultural Cap al Tard, coordinarà una altra vegada les lectures poètiques que esduràn a terme aquest nou any. Enguany se duran a terme al cafè-bar Es Pinzell del carrer de les Caputxines nº. 13 de Ciutat a partir del dia 23 de gener a les 20'30 hores amb les lectures que faran en Tomeu Fiol i en Jaume Rosselló. Continuaran dia 6 de febrer amb en Biel Florit i n'Antoni Xumet; dia 20 de febrer serà el torn d'en Carles Rebassa i en Pere Rosselló. El mes de març intervendran en Rafel Bordoi i en Lluís Cervera, i dia 20 n'Albert Herranz i en Miquel López Crespí (col.laborador de l'ESTEL). Dia 3 d'abril n'Antoni Vidal i Ferrando i n'Alex Volney. Dia 17 d'abril, en Tomeu Martí i en Tomeu Ripoll. Per acabar les jornades el mes de maig, n'Antònia Arbona i en Salvador Bonet. I dia 22 en Vicenç Calonge i en Pep Lladó. Recomanam als nostres lectors l'assistència a aquestes lectures de poesia que no són altra cosa que uns glosats d'altura. Ω

Na Margalida Gaià fa 35 anys que va obrir la botiga de queviures Sa Margalidana a la barriada de l'Església de Sa Pobla.

Fa 35 anys que en Salvador Martínez va obrir el Taller Martínez de venda i reparació de motos a la barriada de l'Església de Sa Pobla.

Fa 3 mesos que na Margalida Gost ha obert Sa Fruiteria al carrer Major de Sa Pobla.

CONSTRUCCIONS MECÀNIQUES

TORELLO

FUNDADA EN 1953

—ESTRUCTURES METÀLIQUES
—INSTAL·LACIONS I APLICACIONS:
OLEOHIDRÀULIQUES, NEUMÀTIQUES,
HIDRÀULIQUES

—TRACTAMENT D'AIGUES
—INSTAL·LACIONS INDUSTRIALS
—OFICINA TÈCNICA

Sta. Aina, 47
Ctra. Es Marjals, Hm. 5

Tel./Fax: 971 - 53 70 06
Mòvil: 908 - 53 55 02

07440 MURO

En Bartomeu Salvà és l'amo Jove del **Magatzem Salvà i Fills** a Sa Pobla. Ven productes Fitosanitaris.

En Jaume Rigo i En Toni Cladera regenten des de fa una partida d'anys els **Tallers Cladera Rigo-Fiat** a Sa Pobla.

El matrimoni Vicente-Gómez, obriren ara fa 8 anys el **SYP de Sa Pobla**. N'acaben d'obrir un a Santa Margalida i a començaments de temporada n'obriran un altre a Sa Platja d'es Francés a Alcúdia.

Fa 20 anys que en Llorenç Cladera regenta el **Taller Ebre** a sa Pobla.

L'esperit republicà

Per una via catalana: En Martí Luter (i II)

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

En contra de tota previsió, En Martí Luter va derrotar Roma. La major part del Nord va seguir la denominada reforma luterana. Els convents de frares i de monges es buidaren. La major part de bisbes i cardenals catòlics abandonaren els territoris germànics. Els nacionalistes alemanys exultaven de joia: a la fi s'havien tret de damunt el jou dels italians! El Papa, els bisbes, les Universitats, els quaranta mil teòlegs catòlics, la Inquisició foren derrotats per la paraula d'En Luter, pel pensament de Luter.

Quan dic una via catalana, s'ha d'entendre una via per a l'alliberament nacional de Catalunya, que doni lloc a l'establiment de l'Estat català sobirà. Per suposat, no es tracta de fer cap mena de Reforma protestant a la catalana (Bé, al menys no és aquest el meu propòsit). Allò que és del màxim interès pels catalans -pens- rau en la gesta d'En Luter com a exemple universal; universal, i no cenyit exclusivament al món dels cristians o dels nacionals alemanys. La gesta d'En Luter ens ha d'interessar de la manera que significa la derrota del Poder ideològic material. Diu En Hegel que la Raó té una potència immensa, sense límits. En Luter va demostrar en persona la bonesa d'aquesta aserció.

Un home podria pensar honestament -posem per cas un anglès o un alemany- que una minoria de mallorquins es senten catalans i aspiren a la formació d'una Great Catalanian. Però se li hauria d'explicar que aquesta és una visió simplista i superficial de la situació que patim. Més en profunditat -i més pròxims a la veritat-, li hauríem de fer veure que només podem ésser homes lliures dins un Estat nacional lliure. **Defugir del fet nacional català és renunciar a la possibilitat de ser persones lliures i dignes.** Hi ha catalans que, en comptes de fugir del sentiment d'ansietat, s'han declarat espanyols i, fins i tot, a qualche moment d'eufòria, es senten veritables espanyols. Ara, aquests, segurament, senten que ja no plana per sobre d'ells la mòrbida Amenaça, però, llavors, la pregunta és: si s'ha renunciat a les veritats essen-

cials, a què treu lloc parlar de formació intel·lectual, de llibertat i de bonesa social. És el cas d'aquell esclau que, pels seus mèrits domèstics, és elegit pel senyor per servir al palau. Resta clar que no és aquest el camí de l'alliberament. Quan parlem d'alliberament s'ha d'entendre que és el de l'home, el de la persona individual a que ens referim.

Certament, En Martí Luter amb la seva pensa va vèncer el Poder ideològic material. Roma fou batuda. Però no és el cas que el frare de Wittemberg disposés d'un Exèrcit celestial. No va succeir un miracle, sinó que el frare En Martí va tenir el poble alemany al seu costat. Les ciutats lliures, els burgesos, els cavallers, els prínceps, els treballadors i els pagesos, tots feia temps que estaven contra el Poder de Roma i contra l'expoli i el despotisme de l'Església romana. Quan N'Alejandro va anar a Alemanya a publicar la butlla, va dir: "Nou dècimes d'Alemanya criden: Visca En Luter! I, encara que no en siguin seguidors, la resta fa cor per cridar: Mort a Roma!" Hi estaven en contra des de feia molt de temps, però no aconseguien l'alliberament. Qui va encetar l'esclètxa fou En Luter.

Les preguntes són: Per què En Luter? i Quina és la clau del seu èxit prodigiós? Per tota Alemanya i Europa sortien com a bolets els projectes de reforma religiosa i política. Tot de savis i teòlegs feien projectes de Reforma. En Luter no en tenia, de projectes de Reforma. No pretenia ésser un reformador de l'Església Catòlica, ni tampoc estava interessat en una carrera de "savi" o de gran teòleg. El germà Martí sentia i pensava

molt i molt intensament, però mai va mostrar veleïtats de savi. La màxima figura intel·lectual de la seva època era Erasme de Rotterdam. Semblava que finalment s'imposaria una Reforma erasmista. Però En Luter no tenia simpatia per N'Erasme. N'Erasme no estava disposat a trencar amb Roma. N'Erasme volia influir a Roma. En Luter no tenia cap pla, ni cap projecte. Simplement, volia ésser lliure, un cristià lliure. Havia trobat la veritat - la veritat del cristià - i no estava disposat a fer cap tipus de transacció amb la mentida. O sigui, va desafiar el Poder ideològic material. No era -ni pretenia- el més savi en Filosofia o en Teologia o en el coneixement dels clàssics grecs, però les seves argumentacions contra la perversió del cristianisme esclafaven l'aparell defensiu de Roma. Situats en un món de creients, en base al dogma cristià i a la Bíblia, les argumentacions - les tesis - d'En Luter són d'una contundència total. Com és el cas de la tesi 82 de Wittemberg: "El Papa és massa cruel si, tenint en efecte el poder d'alliberar les ànimes del Purgatori, no concedeix de franc a les ànimes que sofreixen allò que atorga per diners a les ànimes privilegiades..."

Transposant l'exemple d'En Luter, i deixant de banda la creença religiosa, la via catalana d'alliberament significaria l'afirmació de la llibertat en el sentit de voluntat d'ésser realment homes lliures, de denunciar les perversions del Poder material, de posar a la llum del dia les seves mentides i maquinacions. A la nostra situació d'ara, la via reformista seria la d'aquells catalans que volen fer "carrera" intel·lectual o literària tot fent

mèrits davant el Poder. Si fan crítica al Poder, és a la manera de reformadors, tot fent projectes per millorar el sistema del Poder. Serien aquells que en lloc de denunciar l'opressió i la mentida, posen la seva intel·ligència per denigrar i marginal -o condemnar- els luterans de la nostra època.

La clau de l'èxit d'En Luter pot ésser la clau del nostre alliberament. És una clau que és al nostre abast. L'immens Poder material de l'oligarquia hispana es debat en una contradicció insoluble. Com més gran és el seu Poder ideològic material, més feble esdevé en front de la Raó. Els seus quaranta mil savis de l'Escalafó, a la manera dels escolàstics del temps d'En Luter, s'estenuen repetint sempre els mateixos conceptes. Fan muntanyes d'escrits i de llibres, i hom podria pensar que avancen en el camí del coneixement. Però no hi ha tal avanç. És un recorregut per un camp erm. Construeixen infectes edificacions sobre uns falsos fonaments. El seu esforç és un combat inútil contra la Raó. L'increment dels seus instruments de domini ideològic deixa de tenir significació. Tant fa si doblen la plantilla dels seus "savis". Al temps present, el món avança i ells queden clavats dins la mentida. Tots els seus dispositius secrets per amagar la realitat social i històrica esdevenen de cada cop més inútils. Hem de pensar que no podran soportar més temps la via catalana d'alliberament. Hem de creure que, a la fi, trobarem la clau per sortir de la Ciutadella hispana. Ω

I N F O R M A ' T

M a l l o r q u í !

La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

SI T'HA AGRADAT AQUEST REVISTA

NO ET TALLIS I TELEFONA AL

26 50 05

I LA T'ENVIAREM CADA QUINZE DIES

CARTES AL DIRECTOR

Carta als gonelles

Només vull dir un parell de coses, que crec que són de sentit comú i que m'indignen:

A veure, us heu aturat a pensar que lluitau contra una realitat fictícia? Però si no ho sabeu, en aquests moments els qui oprimeixen la nostra llengua dient "Hábleme en cristiano" són els espanyols, no els catalans; sabeu que els qui ens roben els doblers fent-nos pagar impostos inútils, doblers que mai no tornaran a les nostres butxaques, són els espanyols i no els catalans? Tremolau de por (o d'enveja?) perquè pensau que els catalans faran desaparèixer la vostra "llengo matorquí-Baleà", però sabeu qui són els qui l'introdüïren a Mallorca? Vos pensau que abans del 1229 aquí se xerrava mallorquí? En tot cas se xerrava un mallorquí que no s'assemblava en res al que vosaltres defensau tan aferrissadament; és xerrava l'àrab! Crec que quan sentiu dir "nosaltres xerram català" us pensau que això és equivalent a que xerram el mateix que es

parla a Barcelona. No, no volem dir això. Així com no podem dir que l'espanyol que es xerra a Madrid és el mateix d'Andalucia, no podem dir que el nostre català sigui el mateix que el de Barcelona. En una llengua hi ha diferents dialectes. El mallorquí és la mateixa llengua que el català (del Principat em refereixo), però són dialectes diferents. Com voleu que xerrem exactament igual? Així mateix hi ha un parell de quilòmetres de diferència!

Ara, davall el meu nom posaré Ciutat (de Mallorca), i segur que sortirà algú dient: "ja està, aquests catalanistes! Perquè han de posar el nom dels catalans si primer va ser Palma (posat pels romans)"? Primer: si posàs el nom que li varen donar els catalans, posaria Ciutat de Mallorca. I segon: "Ciutat" va ser el nom que col·loquialment varen emprar durant anys i anys els propis mallorquins per enomenar la seva ciutat. Mònica López. Ciutat Ω

"O"

La conjunció preferida per González Ortea

El flamant conseller de Turisme va dir públicament que té la intenció d'acabar amb les zones on els comerços només fan servir els idiomes anglès i alemany. I per això, no va tenir altra flamant idea de dir que obligarien els establiments a escriure cartes i rètols "en castellano O en catalán".

Que Déu l'agafi confessat en

l'hora de la mort! La senzilla i simple conjunció que va fer servir, dona molt que reflexionar. En primer lloc, hauríem de pensar, si persona que fa semblant despreci a l'única llengua pròpia de les Balears, és digne d'ésser conseller o simple representant del poble com a parlamentari. Tots saben el que va succeir recentment al Parlament de Catalunya amb

Carta oberta al senyor Bonnet, Prefecte francès a la Catalunya Nord

Senyor Prefecte:

Quan francesos i espanyols van decidir de dividir encara més la nostra nació, no es deuenrien imaginar que a finals del segle vint encara hi hauria descendents d'aquells catalans, defensant allò que és seu, la llibertat d'elles i de la seva terra. Els catalans no renunciarem mai, per pocs que siguem, a acceptar una cosa tan simple per vosaltres, el fet de negar la catalanitat de l'antic Comtat del Rosselló. Tot i el llarg procés d'assimilació cultural duit a terme per la República Francesa, aquesta terra i la seva gent són catalans. I ja ho eren abans de ser francesos. Els independentistes no acceptem una acció tan permisiva d'agressió cultural com la que vostès, francesos, estan realitzant. Prou que ploreu quan els anglesos volen legitimar la seva cultura al Quebec. Defenseu als francòfons, dieu que allò és terra de parla francesa. Seguint aquesta regla vosaltres us heu comportat molt pitjor que els anglesos amb els francòfons del Canadà. No sou convidats en aquesta terra, en sou uns ocupants, uns colonitzadors, que rentant el cervell a generacions de catalans veieu acomplerts el vostre somni, una regió afí a la vostra cultura, assimilada de la manera més perspicax i intel·ligent. Però nosaltres diem prou. N'estem farts, no permetrem cap atac més a la nostra llengua i cultura. Catalunya només serà dels catalans i no dels seus ocupants.

D'altra banda, creguem oportú de convidar-lo a qualsevol dels cursos de català que es fan a la Catalunya Nord, així ampliareu més els vostres coneixements, doncs aprendreu la llengua d'aquella regió de Catalunya que dieu que és vostra. E.C. Ω

Madrid ahora nos mata (Cañellas dixit)

L'aprovació i implantació, per part del Govern de Madrid amb la complicitat dels diputats de les Balears, d'un màxim en el descompte de les tarifes aèries, que incrementa encara més el cost de la insularitat als residents, demostra una vegada més la nul·la representació dels interessos de les Illes Balears en el Congrés, per part d'uns diputats que defensen només els interessos dels seus respectius partits.

Aquesta nova demostració de l'absència de sintonia entre el Govern de Madrid i el de les Illes Balears, repercuteix en l'immobilisme de la situació autonòmica de les illes, així com el continu

perjudici econòmic a les butxaques dels mallorquins.

Aquestes situacions s'aniran repetint en el futur fins que existeixi una representació nacionalista al Congrés, que demostrí com a única disciplina de partit la defensa de la nostra realitat històrica, social i econòmica.

Com va dir una vegada Gabriel Cañellas: "Madrid nos mata". La pregunta és, fins quan no s'aixecarà dreta la veu del poble mallorquí a través de veritables representants al Congrés de Diputats de Madrid? Unió Mallorquina Ω

motiu que UN diputat va gosar parlar en castellà en un ple.

No cometré l'equivocació de despreciar cap llengua, ni l'espanyola, ni l'anglesa, ni l'alemanya... Però cada cosa té el seu lloc, i cada situació també. No crec que se li hagi d'explicar al conseller que aquí, la llengua que està en perill de mort, la llengua discriminada i menyspreada fins i tot pel Govern del que ell forma part, la llengua que és del tot ignorada pel nostre turisme, és el Català. Malgrat això, la seva insensibilitat cultural arriba a l'extrem de no

voler fer res per la llengua del territori que l'ha acollit. Hauríem de reflexionar al voltant d'un fet així, que no parla la llengua del territori on governa, i que no fa res per defensar-la d'una agònica mort en mans del turisme pot o no representar davant el món el nostre país. Andalusia o Castella, tal vegada sí, Balears, crec que no.

Si no té inquietuts culturals, si no té el desig de conèixer la llengua del país on viu i treballa, si no gosa fer-la servir en públic, serà el seu problema. Però és problema de tots el que tolerem que des de la

posició de poder que ocupa, no sols no faci res per defensar la nostra llengua, sinó que a més tracti amb accions com la proposta, d'arraconar-la encara més. Si a la fi es duu a terme el que ell proposa, el nostre país no tindrà davant els nostres visitants, el màxim valor de tot poble: una llengua i una cultura propis i diferenciades.

La nostra major riquesa, el Català, arraconat per un conseller del nostre Govern. Vergonyós. Gabriel Angel Vich i Martorell (de la Revista Pòrtula). Ω

CONSUMEIX PRODUCTES
DE LA NOSTRA TERRA

UNIO DE PAGESOS

Consell Insular
de Mallorca

MOBLES - DECORACIÓ
FABRICACIÓ PRÒPIA I RESTAURACIÓ
DE MOBLES ANTICS

Artor C.B.

EMPRESA ARTESANA

VENDA I EXPOSICIÓ:
C/. Muntanya, 27 i 62
Tel. 54 04 66

FÀBRICA:
C/. Pintor Picasso, 60
C/. Renou, 163
Tel. 54 07 59

07420 SA POBLA (Mallorca)

SERIGRAFIA

JOAN CARLES I, 36
07440 MURO (MALLORCA)
TEL/FAX 53 72 20

PUBLICITAT
TEXTIL:
CAMISETES,
GORRES,
XÀNDALLS...

RÈTOLS PER
ORDINADOR,
CARTELLS,
VEHICLES,
PANCARTES...

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). III part

1968: Les aules de poesia, teatre i novel·la en el combat contra el feixisme (I)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Fa 32 anys que n'Antoni Comés va obrir el **Bar Sant Antoni** a la Plaça del Mercat de Sa Pobra.

Fa 30 anys que en Tomeu Aloy va obrir el **Taller Aloy Llabrés** a Sa Punta d'en Capó de Sa Pobra.

En Vicenç Vidal és l'amo jove del **Restaurant Marina** a Sa Pobra. Recomana la Greixonera d'anguiles, el bacallà amb prebes i el frit a la marinera.

Fa 15 anys que en Felip Gelabert regenta el **Forn Ca'n Felip** a Búger. És forn i colmado. Aquest forn fou obert pel seu padrí, en Felip Gelabert fa devers 80 anys.

"La cultura a Mallorca, com arreu de l'Estat espanyol, era considerada per la gent del règim com una activitat altament sospitosa de no sé quantes confabulacions i, en conseqüència, subversiva. La Policia, aleshores, durant els anys cinquanta i seixanta feia uns informes dignes de figurar dins d'una antologia de l'absurd: "Sus ideas son contrarias al régimen y además, acude, con asiduidad, a conferencias y exposiciones de pintura", era una fórmula bastant freqüent per a qualificar policialment qualsevol persona interessada pel món de la cultura".

(Antoni Serra)

Resistència antifranquista:
Jaume Adrover, Bienvenido Álvarez, Antoni Serra...

A la *Terra Inexistent* (que diria el meu bon amic Antoni Serra), l'amnèsia històrica, l'oblit del passat, és el distintiu que més s'estila. Darrerament he quedat esborronat en constatar fins on arriba aquest oblit permanent i continuat dels nostres fets més recents. Parlant amb alguns joves historiadors i periodistes he comprovat que desconeixien, per exemple, l'existència de les Aules de Poesia, Teatre i Novel·la que organitzaren (de l'any 1966 fins al 1968) en Jaume Adrover i en Bienvenido Álvarez. Aquelles Aules foren l'activitat cultural antifranquista més important dels anys seixanta. Primer se celebraren a Grifé i Escoda. Més endavant la Casa Catalana els oferí el seu teatre. En Jaume Adrover m'ha explicat sovint com funcionava tot aquell sarau (les diverses maneres de burlar la censura franquista, la dificultat de recollir diners per a pagar viatge i estada de les personalitats convidades, etc., etc.).

Al teatre de la Casa Catalana pronunciaren conferències -entre molts d'altres- José Monleon, Alfonso Sastre, Rodríguez Méndez, Ricardo Domènech, Ricard Salvat, Josep Mª Llompart, Gregori Mir, Lauro Olmo, Pere Calders, Aranguren i Antoni Serra.

Pintors, escultors, fotògrafs:
unitat cultural antifranquista

Pel gener de 1967 Baltasar Porcel, escrivint a *La Vanguardia*, explicava als lectors del Principat com era possible muntar unes activitats de categoria realment internacional. A l'article "Una gran 'Aula de Teatre'", en Porcel escrivia: "Jaime Adrover -verdadero motor del ciclo-, Bienvenido Álvarez y Jaume Vidal han cuidado el programa castellano. Josep

Antoni Serra, Jaume Adrover i M. López Crespi. Jaume Adrover era l'ànima de la vida cultural antifranquista dels anys seixanta i setanta.

Mª Llompart, el catalán. La Casa Regional Catalana, además del local, ha contribuido con 30.000 pesetas. La colonia catalana en Mallorca ha dado siempre, y en estos últimos años más aún, un alto ejemplo cívico. Una organización palmesana, la Obra Cultural Balear, ha aportado 9.000 pesetas más.

El resto de dinero llegó por un procedimiento original: pintores, escultores, fotógrafos, etc., de la isla, regalaron obras suyas, que fueron vendidas en pública subasta, que agavilló 54.000 pesetas más. Periódicos locales, como *Diario de Mallorca* y *Última Hora*, a través de sus redactores Octavio Aguilera y Antonio Serra, emisoras como *Radio Popular*, han cuidado del necesario eco propagandístico.

Los temas abarcan de ayer y de hoy, desde la Renaixença hasta Buero Vallejo, pasando por las piezas clásicas menorquinas del siglo XVIII y el teatro castellano de humor de la postguerra. De las

charlas isleñas han cuidado, entre otros, Jaume Vidal, Gabriel Cortés, Antonio Serra, Guillem Frontera y Josep Mª Llompart. De Barcelona viajan hasta Mallorca el catedrático Antoni Comas, los críticos Jordi Carbonell y J. Ll. Marfany, los autores Joan Oliver y Manuel de Pedrolo, el director Ricard Salvat, etcétera. En Baltasar Porcel, aleshores un jovença que pugnava per renovar el somort i estantís panorama del teatre *rekional*, no deixava d'aprofitar l'oportunitat per a blasmar -molt encertadament- contra la brutor escènica de la reacció. Deia l'antic reformador del nostre teatre: "En agudísimo contraste [els conferenciantes parlaven del teatre de Valle-Inclán, Brecht, Piscator, Alfonso Sastre, Jean-Paul Sartre, etc.], la existencia escénica mallorquina no ha remontado el anacrónico estancamiento del sainete ochocentista. Es decir: el seguir confeccionando unas piezas según una temática, una ideología y una forma de cien años

atrás, cuando en la isla floreció una minúscula Edad de Oro teatral con la coincidencia de unas capas sociales y unos módulos escénicos. Unas y otros han sido sobrepasados en la actualidad y sus representaciones presentes se limitan a repetir tipos y expresiones idiomáticas ora graciosos, ora sentimentales".

21 d'abril de 1968: primer acte públic de protesta contra el franquisme

En Joan Oliver (Pere Quart) havia de clausurar les Aules de Teatre. La prohibició governativa va ésser notificada als organitzadors de l'acte pels sicaris de la Brigada Social quan el poeta ja era al local. Josep Mª Llompart ho hagué d'explicar al públic. Ben cert que en aquelles circumstàncies de manca de llibertat no podríem fer gaire cosa. Els aplaudiments varen ésser la nostra forma de protesta. Ningú no ens podia dir res si aplaudíem un escriptor! No sé quant de temps durà l'acció -gens silenciosa, per cert! Crec que degué ser la primera "manifestació" pública contra el feixisme a Mallorca d'ençà la proclamació de l'estat de guerra per l'exèrcit aquell nefast juliol de 1936. Els agents de la Social, els membres del Servei d'Informació de la Guàrdia Civil i els diversos cossos militars entraven i sortien del teatre de la Casa Catalana vermells d'ira i desesperació. Un social molt conegut, per malnom li deien "El Bigotes", fins i tot s'atreu a dir: "¡Despejen, despejen la sala!". Ningú no li feia cas. Ningú que no ho hagi viscut pot imaginar ara mateix l'emoció d'aquells moments, la tensió que ens dominava a tots. Jo crec que més d'un s'hagués deixat matar per defensar la llibertat d'expressió! Quan ara veiem la corrupció que ens domina (fuga de milions, comptes corrents a Suïssa, pagament de comissions il·legals, etc.); quan constatem l'oportunisme que envolta moltes activitats culturals, els milions que s'embutxaquen els comissaris i assessors al servei d'institucions i partits polítics, no podem deixar de recordar aquella època amb una certa melangia! Aleshores tot es feia per "la causa" (de la llibertat). Ningú no cobrava una pesseta per portar endavant aquelles perillo-

ses activitats culturals. I, ben al contrari, com hem dit més amunt citant un article de Porcel, era un honor per a tothom aportar, segons les teves possibilitats obres (quadres, escultures, etc.) o diners per a ajudar a aquelles autèntiques protestes cíviques i populars contra la dictadura.

La detenció de Lieta López, Antònia Vicens, Aina Montaner, Francesca Bosch, Antoni Serra, Josep M. Llompart, Ginés Quiñonero, Emili Janer, Antoni Figueras, i Miquel Àngel Femenías

El punt àlgid d'aquesta valuosa aportació a la lluita per una cultura antifranquista, lliure i autènticament progressista, culminà amb les aules de Novel·la, quan els agents de la Brigada Social (la policia política del règim) interromperen la conferència que donava l'escriptor Antoni Serra i el detingueren.

La conferència portava per títol "*La frustración en los narradores españoles contemporáneos*" i parlant de la narrativa espanyola dels anys cinquanta i seixanta volia demostrar les dificultats que tenien els escriptors a causa de la situació de censura i opressió que patíem sota la dictadura. Evidentment, es tractava, més que de dir les coses, d'insinuar-les, d'aportar elements d'anàlisi per tal que el públic fes, pel seu compte, la lectura pertinent. La provocació policíaca ho impedí.

Aturada la conferència, obligat el públic a sortir de la Casa Catalana, enmig del carrer, per "no circular" i "provocar aldarulls" foren arrestats Josep M. Llompart, Ginés Quiñonero, Antoni Figueras, Miquel Àngel Femenías i Emili Janer. La Social no volgué emportar-se les dones que havia arrestat a la sortida. Es tractava de na Lieta López, n'Antònia Vicens, na Francesca Bosch, n'Aina Montaner i una altra dona de la qual no he trobat informació. Com explica l'escriptor Antoni Serra en el seu llibre de memòries *Gràcies, no volem flors* (vegeu pàg. 43): "De sobte, abans que el jeep es posàs en marxa, l'inspector Ferrà pegà una ullada al cotxe i, desafortunat, va ordenar:

- ¡Mujeres, no! ¡Las mujeres abajo!

"I les dones baixaren i foren substituïdes per cinc homes..."

La detenció i la campanya de solidaritat que tengué lloc pocs dies després foren una de les lluites més importants de les Illes l'any 1968. S'ha de tenir en compte que aleshores la majoria de partits de l'oposició no existien i els comunistes només podíem fer alguna pintada ocasional demanant la llibertat del nostre poble.

Signaven aquella carta de soli-

daritat amb n'Antoni Serra i en Josep M. Llompart (exposant-se així a la repressió policíaca): Francisco Candel (escriptor); Llorenç Soler (director de cine); Joan Aguilar (cineasta); Montserrat Camps (estudiant); M. Teresa Cabré; Alfons Carles Comín (escriptor); José Coromines (metge); Manel Costa-Pau (escriptor); Josep Verdura (editor); Mercè Pons; Xavier Fàbregas (escriptor); Jaume Crispinera (sacerdot); José Pulido (obrer); Laureano Bonet (professor); Josep Serra i Jové; Joan Farnés; Martí Fàbregas (empleat).

Una carta ciclostilada

La carta molt educada, "civi-

quals foren arrestats els senyors Antoni Serra, Josep M. Llompart, Ginés Quiñonero, Antoni Figueras, Miquel Àngel Femenías, Emili Janer, en el curs d'una conferència autoritzada per l'autoritat competent i que va donar l'escriptor senyor Antoni Serra.

El nom de Mallorca, a través d'aquestes aules, a les quals han participat els membres més representatius de les cultures castellana i catalana, ha aparegut dins la major part dels mitjans d'expressió nacional com a exemple de civisme i de les coses que es poden fer a favor de la cultura.

Ens demanam si no deu ésser possible, dins una ciutat com la nostra que rep anualment milions

testa contra uns actes que anaren en contra de la necessària convivència i demanar:

'1) Sobreseïment de qualsevol expedient administratiu que pugui haver estat incoat contra les persones esmentades.

'2) La represa de l'Aula de Novel·la inacabada.

'3) Garanties perquè no es tornin a produir incidències pertorbadores de l'ordre públic com la que va provocar la persona que interrompé la conferència del senyor Serra.

'4) En fi, que siguin estimulats i afavorits qualsevol mena d'actes que tendeixin a envigorir la nostra cultura.

'Ciutat de Mallorca, 24 de maig de 1968".

La solidaritat amb els detinguts

Els detinguts romangueren molt poc de temps dins comissaria. La poca gent que aleshores es movia per les catacumbes de la clandestinitat antifranquista es mobilitzà a fons per alliberar els "presos". Particularment, detingut en diverses ocasions a ran de les pintades a favor de les vagues d'Astúries a començaments dels seixanta i per l'amnistia dels presos polítics, vaig procurar que la Social no em veiés gaire. Pensava que em vendrien a cercar i vaig fer desaparèixer un caramull de revistes prohibides que tenia amagades per casa. A la Casa Catalana un dels lacais del règim que m'interrogava em pegà una ullada d'assassí que recordaré tota la vida. Com dient-me: "I tu, roig de merda, què fas per aquí? Quan tanquem aquests desgraciats a comissaria ja t'aglapiré. No et preocupis". Estava segur que vendrien a cercar-me: ells, els de la Social o els del Servei d'Informació de la Guàrdia Civil (jo, per als interrogatoris, "depenia" del Servei de la "Benemèrita" de la caserna que hi havia al principi del carrer General Riera -just davant l'actual "Torre de Mallorca"-).

Passat una mica el perill de batuda, parlava d'aquests fets amb Frederic Suau. En Frederic em digué que hi havia hagut força gent preocupada pels antifranquistes detinguts. Uns anaren a visitar el bisbe. En Josep Tous i Barberan -director d'Última Hora- anà a comissaria i parlà amb el comissari Lladó. N'Antoni Serra, en el seu llibre *Gràcies, no volem flors*, recorda els noms d'alguns missers que feien gestions: eren en López Gayà i en Lluís Matas. També hi comparegueren pel carrer de la Soledat na Francesca Bosch, na Maria Quiñonero, l'esmentat Frederic Suau, en Jaume Adrover... Ω

1966-1968: Les Aules començaren a Grifó&Escoda.

En la fotografia: Francesca Moll, Carme Sampol, (neboda d'en Jaume Vidal Alcover), M. López Crespi, Josep Santlleí i Francesca Ferrer.

litzada" a més no poder, va ser ciclostilada i circulà de mà en mà pels reduïts ambients progressistes de l'època. Aquella signatura col·lectiva era una de les primeres experiències d'allò que més endavant seria una pràctica habitual a tot l'Estat. I simplement explicava els fets que s'havien esdevengut el dia 21 de maig de 1968 a la Casa Catalana. Pel seu interès històric crec important reproduir íntegrament aquell document, que conserv en el meu arxiu. Diu així:

"Excel·lentíssim senyor:

"Els sotasignants hem tingut notícia dels fets esdevinguts dia 21 de maig proppassat a l'Aula de Novel·la, a conseqüència dels

de visitants, donar exemple de convivència ciutadana. Creiem que aquesta solament és possible quan hi ha un respecte a la llibertat i integritat de les persones.

"Tots nosaltres recordam que aquesta Aula de Novel·la ha estat enguany motiu d'una distinció ciutadana amb ocasió de l'adjudicació del Premi dels Premis 'Ciudad de Palma', convocats per l'Excel·lentíssim Ajuntament de la Ciutat de Mallorca.

"En vista de tot això, els sotasignants volem fer constar, a través d'aquesta lletra col·lectiva, que creuen representativa d'un corrent d'opinió tan respectable com d'altres, llur respectuosa pro-

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA (1950-1970) III part

de M. López Crespi

Cada quinze dies a L'ESTEL de Mallorca (d'agost del 1996 fins a l'agost del 1997)

Per demanar números endarrerits, telefona al 26 50 05

Na Margalida Pisà de Sa Pobla és l'ATS de l'Ambulatori de Campanet. Atén una cinquantena de pacients diaris dels 3000 afiliats que hi ha al poble.

Fa un any que en Jaume Cabanelles presideix l'Associació de Gent Major de Campanet. Són 280 socis que fan un ball cada dissabte, una excursió per la muntanya cada dimecres, conferències cada parell de mesos i una excursió mensual en autocar per Mallorca. S'ho passen d'allò més bé.

En Francesc Lluís Font va obrir ara fa 36 anys el Taller de Servis Lluís i Fills de reparació de tractors i eines agrícoles a Muro.

En Miquel Carrió va obrir ara fa 16 anys el Taller Carrió i Alomar de reparació i venda de mecànica agrícola a Muro.

L'espanyolisme (I)

ARTURO DE ONIAGA

Si ens atenim a allò que els moderns hermeneutes anomenen "mite" com "el substrat mental previ al pensar, pròpiament dit, al que condiciona", el mite que condiciona el pensament de la immensa majoria dels espanyols (per a simplificar direm Espanya), és l'"espanyolisme" que al sortir a la superfície, genera una retòrica del que és una mostra el que segueix: "Les Espanyes, florides per la seva varietat i unides en la postura històrica, és el platé diví que el Creador del món va regar amb maganyeria perquè hi floreixessin els homes més homes de la humanitat, els sants més sants; els poetes més poetes; els herois més herois, les dones més belles i femenines. Si jo fos orador grandiloqüent, com aquell Mella o aquell Castelar... posaria tot el foc de la meua lira per a cantar aquesta terra... La duria dins el meu pit amb amor boig... A conèixer les Espanyes he consagrat la meua vida". És a dir: cal sentir i estimar a aquesta Espanya castellana i una, apassionadament, "com s'estima a la mare o a la núvia"... segons diu una frase molt gastada... que li sona a xinès a un català.

L'espanyolisme (recordi's a Elías de Tejada) és agressiu, absorbent, incapaç de contemporitzar... mentre el catalanisme és purament defensiu, lo que no és impediment que els catalans se resistixin gallardament a deixar-se "espanyolitzar". La diferència és doncs molt grossa.

Aquesta ampullositat, aquest apassionament, aquests diti-

ranbes... heu ací una bona introducció a la comprensió de l'espanyolisme, de la qual cosa se permet deduir que l'espanyolisme es el patriotisme espontani i natural "reactivat" i duit a l'extrem que s'acosta al fanatisme. Va nèixer en el segle XVIII amb l'anomenat "casticisme anti-europeu" i va continuar en el segle passat, quan Espanya perdé les colònies i quan diverses ideologies contraposades començaren a sofrir la doctrina tradicional. Seguiren a aquestes desgràcies unes altres com la pèrdua de Cuba, la guerra del Marroc, les lluites socials en els nuclis industrialitzats, l'aparició del socialisme i de l'anarquisme, les bombes, etc.

Se va nodrir del que deien pensadors com en Vázquez de Mella, Donoso Cortés, Menéndez Pelayo, Ganivet, i més tard Ortega, Unamuno etc. Va arribar al punt més àlgid durant el franquisme gràcies a José Antonio Primo de Rivera, Hedilla, Giménez Caballero i Dionisio Ridruejo (més tard penedit) fins el punt de proposar-se la recuperació d'un cert imperi, semblant al dels Àustries, interpretat poc després en clau espiritual, una espècie d'Imperi espiritual" en el que Espanya passava a ser "la reserva espiritual d'Europa". A tot això cal sumar-hi els discursos oficials, les parrafades patriòtiques, les consignes incisives i els ardits ditirambes que continuament eren dits i repetits pels mitjans de comunicació.

L'espanyolisme ha estat ensenyat no només a les escoles:

també ho ha estat a les esglésies. Això explica que hagi entrat d'una manera tan fonda dins el poble senzill. Als Països Catalans foren generalment les congregacions religioses ensenyants (formades molt majoritàriament per espanyols) les dedicades a fomentar i a imposar l'espanyolisme.

Heu ací un detall transcendent: l'espanyolisme conté com a element essencial donar com un fet inconclús que Espanya és el resultat de la assimilació i unificació de tots els pobles peninsulars duita a terme per Castella, d'aquí doncs l'equació Castella igual a Espanya i per això Espanya igual a Castella. Però Catalunya mai, ni abans ni després d'haver estat vençuda per les armes el 1714, s'ha considerat assimilada a Castella. Catalunya (i Mallorca i València) mai s'han sentides castellanes, i per culpa de l'equació abans esmentada, mentres que aquesta duri, Catalunya no se sent ni se sentirà espanyola.

Encara hi ha més; l'espanyolisme fa seva l'afirmació ja esmentada i (repetida "fins a la náusea" durant el franquisme) de que "Castilla ha nacido para mandar", cosa que dona per suposat que "els altres han nascut per obeir"... i aquests altres, els qui se resisteixen a deixar-se assimilar per Castella: Catalunya i Euskadi: Ben pocs espanyols s'alliberen d'aquest sentiment de prepotència i superioritat: és el sentiment que manté vigent el "Contenciós".

Efectivament, tot "bon" espanyol, de principi, està amb el qui comanda. Aquesta inclinació els vé de la seva història. Ho remarca Ortega en la seva "Espanya invertebrada": els reis castellans se recolçaren en el poble senzill per tenir a retxa als

nobles, i el poble corresponia a aquesta confiança. Al contrari que el català que, també per la seva història tendeixen més aviat a la llibertat i a bastar-se a si mateixos sense esperar massa coses dels qui comanden.

Aquesta fidelitat, respecte, veneració al qui ostenta el poder suscita en l'espanyol el desig de semblar-s'hi i de disposar d'alguna parcel·la de poder (l'uniforme i la gorra, encara que sia de porter). Per això els cossos policials, l'exèrcit i els altres cossos estatals similars estan pràcticament copats per espanyols.

Això també se manifesta en el terreny particular i de cada dia: l'espanyol se sent posseït per aquesta superioritat especialment (o potser exclusivament) quan està entre catalans). En general un espanyol hoste d'una família catalana se sent molest, i li costa dissimular-ho, si els seus anfitrions parlen català entre ells o amb altres catalans. En canvi el mateix espanyol no es molesta si uns francesos parlen francès o uns alemanys parlen alemany, perquè en aquest cas el seu sentiment de prepotència no té motiu per a disparar-se. La immigració massiva d'espanyols que la nostra pàtria va haver de suportar una vegada acabada la guerra civil constitueix una macromostra d'aquest sentiment de prepotència: molts dels nous instal·lats a Catalunya, se comportaven com autèntics "ocupants", sabent que estaven amparats per les forces repressives estatals. En realitat aquesta ocupació ja va començar durant la guerra. Forces espanyoles republicanes foren enviades, l'any 1937, des de València per que se fessin càrrec de l'ordre públic a Catalunya, al mateix temps que els mandos catalans del front d'Aragó eren substituïts per man-

dos espanyols. En quant a l'aversió i fins i tot odi a lo català era qualque cosa comú a les dretes i a les esquerres espanyoles. En el front de l'Ebre, vint-i-dos joves soldats catalans republicans foren assassinats per darrera pels seus propis companys espanyols perquè duïen sobre el pit un escut que deia "Per Catalunya". Que "Los nacionalismos de España merecen el paredón" no era una afirmació exclusiva de la Falange, sinó habitual de Negrín i de la Passiónaire... Bandes incontrolades comunistes liquidaven sistemàticament oficials catalans al final de la guerra.

Quantes de vegades ens va tocar als autòctons, a ca nostra mateix, o callar o parlar espanyol, només perquè algun espanyol present a la reunió o a la conferència del moment, ho exigia!

"Si eres español, habla español; hable en cristiano", "el español es la lengua del Imperio", etc., era recordat amb molta freqüència per escrit i de paraula. No era rar, i fins i tot era aplaudit, mostrar un cert despreci pel català: "Los catalanes cuando hablan, parece que ladran"; més o menys així es va expressar un famós locutor pocavergonya de ràdio d'aquella època.

El català estava prohibit en qualsevol manifestació pública, una conferència cultural, encara que fos sobre un tema català, s'havia de pronunciar en espanyol: a ella hi anava, de paísà, el policia encarregat que que se fes així. El seu incumpliment comportava una bona multa. A dir veritat, aquest rigor va anar afluixant-se amb el temps; també cal fer constar que el clero diocesà (format exclusivament per catalans) fou el qui desafià la prohibició en les seves misses i actes de culte. Ω

Qui eren els escriptors mallorquins que no volien l'autodeterminació?

A la primavera de 1976, tenia lloc, dins l'àmbit dels anomenats Països Catalans, el Congrés de Cultura Catalana, que reunia bona part de la intel·lectualitat de Catalunya, País Valencià i Illes Balears. Gent de la literatura, de les arts, de les ciències o dels mitjans de comunicació hi prengueren part. Resultat de totes aquelles tasques foren debats molt diversos i clarificadors entorn de la vida democràtica que l'Estat espa-

nyol havia començat a dissenyar. Els escriptors de les Illes hi foren convocats. Només un grup, no gaire nombrós, arribà a les convocatòries finals. Conscients del moment històric i polític del moment, redactaren un manifest, publicat a alguns diaris i al que no mancaren absències i desercions de darrera hora. En aquell manifest, els escriptors illencs, reclamaven "el reconeixement del fet nacional i del dret a l'autodeterminació", s'adherien al Congrés

conscients de la seva importància i transcendència a tots els Països Catalans, es mostraven en contra de "tota maniobra de divisió, ja que només obeiria a interessos centralistes i antidemocràtics"... El text, redactat i signat el 25 de maig de 1976 a Ciutat de Mallorca, tingué el recolzament de l'Assemblea de Catalunya, el Consell de Forces Polítiques de Catalunya i de la Taula Democràtica dels Països Catalans. Qui eren els escriptors que estamparen la seva sig-

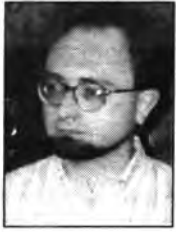
natura en aquest document?

Josep Maria Palau i Camps, Josep Maria Llompart, Jaume Pomar, Antoni Serra, Joan Perelló, Josep Albertí, Joan F. March, Llorenç Capellà, Miquel Pons, Damià Pons, Isidor Marí, Damià Huguet, Llorenç Mojà Gilabert de la Portella, Josep A. Grimalt, Miquel Ferrà Martorell i Miquel López Crespí. Hom recorda altres intel·lectuals que ja sigui per raons ideològiques o personals no volgueren posar

el seu nom al peu d'un text que entre altres proclames reivindicatives, exposava, clar i llampanant, el dret a l'autodeterminació i a una estructura federada dels Països Catalans. Un centenar d'escriptors havien estat convidats a fer-ho. No diguem noms.

Un escriptor i periodista d'aleshores, que havia contemporitzat eficaçment amb el Règim de la Dictadura, se'n excusà amb aquestes paraules: "No és convenient signar aquest tipus de manifest. Encara record el que signaren els intel·lectuals de Mallorca en temps de la República i tot el seguit de disgusts, perills i maldecaps que tot allò comportà...". **Miquel Ferrà i Martorell** Ω

Breu història dels conceptes Espanya i espanyol (i III)

FERRAN LUPESCU

En 1707-1716 (en el marc de la Guerra de Successió de 1700-1714), el Regne de Castella s'annexiona la Corona d'Aragó (és a dir, la major part de Catalunya i la totalitat de l'Aragó, més la comarca occitana de la Vall d'Aran), amb la qual cosa sorgeix l'Estat espanyol actual com a ampliació, sense solució de continuïtat, del Regne de Castella¹. Com a conseqüència, es consolida l'ús dels mots *Espanya* i *espanyol* amb valor ètnic: *espanyol* esdevé el nom definitiu del poble i de la llengua inicialment anomenats *castellà*; terme, aquest, que passa a tenir un sentit, respectivament, regional (exclusivament referit a la regió històrica de Castella) i dialectal (exclusivament referit al dialecte espanyol propi de Castella i, alhora, base de l'espanyol estàndard). Alhora, emperò, es generalitza l'ús imperialista-etnocida de *Espanya* com a nom del conjunt polític constituït per aquells territoris de la Península Ibèrica (i illes adjacents) sotmesos al rei espanyol; conjunt polític que, endemés, és falsament presentat com a "nació".

Tot i que, amb el triomf borbònic del segle XVIII, els diversos estats -fins llavors vinculats entre sí per mera unió dinàstica- havien desaparegut deglutits pel Regne de Castella, els monarques espanyols, d'acord amb els usos feudal-absolutistes, havien continuat usant els títols corresponents als estats abolits (rei d'Aragó, comte de Barcelona, rei de València, etc.). Emperò, amb el triomf de la revolució burgesa (primer quart del segle XIX), arriben la configuració definitiva com a Estat unitari modern i l'adopció formal de *Espanya* com a nom oficial d'aquell Estat, la qual cosa significa l'oficialització de l'ús imperialista-etnocida a què ens referíem.

Al si dels pobles nacionalment oprimits per l'Estat espanyol, el conflicte terminològic-conceptual citat més amunt ha continuat existint sota noves formes, tot reflectint llur resistència a l'opressió nacional i a les agressions etnocides. En efecte, aqueixos pobles han continuat anomenant *castellà* la llengua espanyola, i *castellans* els espanyols; alhora que rebutjant la identificació entre *Espanya* i *Castella* (on *Castella* equival a 'Espanya-

nació', i *Espanya* a 'Estat espanyol', amb una valoració nacional difusa, inconcreta). Resulta evident el confusionisme -i fins l'alienació-dominant en aquests usos populars; però no hi és menys evident la permanència d'un sentiment ètnic propi, diferenciat de l'espanyol.

El coneixement de la Història serveix per a clarificar el present mitjançant la il·luminació del passat que ens ha bastit com som; i aquesta és la premissa *sine qua non* per a la construcció del futur. En conclusió, *Espanya* ha passat a significar, de forma consumada i inequívoca, 'nació antigament anomenada Castella', i *espanyol* (llengua i ètnia) ha seguit un procés anàleg; és a dir: aquests termes identifiquen amb precisió un país, una llengua i un poble tan dignes de respecte com qualsevol altre, però que, casualment, no són els nostres; no ens poden incloure. Així doncs, cal que usem aquests termes en el seu significat precís: bona part dels catalans (que no pas tots!: vet aquí Catalunya Nord, Andorra i l'Alguer) formem part de l'Estat espanyol, però de cap manera d'Espanya; cal que usem aquests termes, deia, amb tota naturalitat, des del moment que permeten la clarificació ideològic-conceptual tot ajudant-nos a entendre la nostra realitat com a *nació*: una de tantes, però, casualment, la nostra.

1 Galícia i Astúries-Lleó ja havien estat incorporades al Regne de Castella durant l'Edat Mitjana. La dominació espanyola de les Canàries, Ceuta i Melilla constitueix una romanalla de l'expansió imperialista a Àfrica en els segles XV-XVI. L'Estat espanyol acabà d'atènyer les fronteres actuals en el segle XIX, amb la incorporació de la comarca portuguesa d'Olivença (tractat de Badajoz, 1801), de l'illa catalana de Menorca (Pau d'Amiens, 1802) i dels quatre estats sud-eusques (1834; fins llavors només estaven vinculats a Espanya per unió dinàstica). No: entre nosaltres -i és un secret-, les fronteres actuals de l'Estat espanyol -com la realitat nacional catalana, per exemple- no daten pas del Precambrià; ni tan sols foren delimitades pels australopitecins, per greu que això pugui saber als espessos de mena. Ω

M. López Crespí, Premi de Poesia a Alacant

L'escriptor de *Sa Pobla* i col·laborador de *Serra d'Or*, *Diari de Balears*, *L'Estel de Mallorca*, *El Mirall*, *Temps Moderns*, etc., etc., Miquel López Crespí, acaba de guanyar premi de poesia en català "Poeta Pastor Aycart" en la seva XI edició.

La nova obra del guardonat autor pobler es titula *Hivern* i el guardó li ha estat concedit a Alacant per un important jurat format per les més destacades personalitats de la nostra cultura. El poemari serà editat aviat per una coneguda editorial d'Alacant. La Diputació d'Alacant ajuda a dotar econòmicament aquests premis que, cada any, són lliurats als millors autors catalans.

L'autor de *Sa Pobla* ha publicat aquests darrers anys diversos llibres de narrativa, teatre, poesia i assaig. Destacarem, entre d'altres: *Els poemes de l'horabaixa* (poesia, Andorra 1994); *Crònica de la pesta* (narrativa, Girona, 1993); *El cicle dels insectes* (poesia, Mallorca 1992); *L'Antifranquisme a Mallorca 1950-1970* (assaig, Editorial El Tall, Ciutat 1994); *Històries del desencís* (poesia, Edit. Moll, 1995); *Punt Final* (poesia, Edit. Moll, 1995); *L'obscura ànsia del cor* (poesia, UIB 1996); *Vida d'artista* (Premi de narrativa de la Generalitat de Catalunya, Girona 1995); *Planisferi de mars i distàncies* (Edit. Columna, 1996).

M. López Crespí ha guanyat igualment nombrosos premis estatals i internacionals amb les traduccions de les seves obres al castellà i al romanès (entre molts d'altres idiomes). Entre les seves obres guardonades a París, Andorra, Perpinyà, l'Alguer, Terol, Madrid, Sevilla, Cantàbria, Euskadi, Roma, Lleó, Navarra o València, destacarem: *Grietes en el mármol*, *Voces*, *Las aristas del cristal*, *El mecanismo del tiempo*, *Las lluvias desatadas*, etc. M. López Crespí és l'autor català més guardonat a nivell nacional (Catalunya) i estatal. Ω

Tres dels més importants escriptors catalans contemporanis. D'esquerra a dreta: Gabriel Janer Manila, M. López Crespí i Miquel Ferrà.

CIBA
ILEMO - HARDI

Antoni Socías Rosselló
Enginyer Tècnic Agrícola

Carretera d'Inca, 38
Tel. 54 03 74

07420 SA POBLA
(Mallorca)

TALLER DE REPARACIONS EN GENERAL

GABRIEL BARCELO

Gabriel Barceló Serra
D. N. I. 78.184.752-R

C/. Santa Catalina Thomàs, 89
Tel. 54 23 63

07420 SA POBLA (Mallorca)

SERVICI OFICIAL

EBRO

Furgonetes - Camions
Tractors - Motors
Maquinària Agrícola i Industrial
i Reparacions

CUBOTA - CLADERA

TALLER: Cooperativa, 2
Tel. 54 09 97
07420 SA POBLA (Mallorca)

Lorenzo Tel. 53 79 01

En Joan Fornés és l'amo jove del **Taller Mobilette** de Muro. Ven i adoba motos i electrodomèstics.

Fa un any que en Joan Thomàs regenta la **Fàbrica de Pretensats Formen-tos** al carrer Marjals de Muro. Fabrica boadilles, blocs i bigues.

Fa 16 anys que en Joan Font va obrir els **Magatzems d'Hortalises Font** a Muro. Primer estava al carrer Nou, ara fa 8 anys que està al carrer Bisbe Montcades.

Fa 26 anys que en Mateu Molinas va obrir el **Taller Murauto** a Muro. És representant Oficial de la marca Ford.

Circumstàncies de l'actualitat dels Països Catalans

Hem de confessar que sentim un veritable temor referent a la qüestió de la llengua. És un tema que ha estat exposat amb claretat en el setmanari "El Temps" del 12 d'agost darrer, i també pel professor de filologia catalana Albert Branchadell. La manca de voluntat política sobre aquest particular és d'una evidència inqüestionable, motiu pel qual és difícil assolir objectius de normalització lingüística efectius. Es demostra un interès per l'ensenyament en català, però ningú no pot ignorar que si més gent l'aprèn, menys gent el parla.

El sentiment sobiranista català, viu hores difícils, enmig d'una anestèsia general de les formacions polítiques que se situen ja en el centre-dreta o en el centre-esquerra durant la Transició. Una veritable denúncia d'aquesta situació és impossible de divulgar, ja que cap mitjà d'informació d'importància al nostre país se'n feria ressò.

La forma actual de vida ens roba el temps a tots. No hi ha temps al servei del país. La joventut està enganxada al plaer inherent a la seva edat i disposa de totes les oportunitats: esports, motos, cotxes, dancins, alcohol, llibertat fins a la matina...

Qui té temps per a la reflexió? Qui té temps per a la idea nacionalista? Com fer-ho per interessar els catalans pels problemes propis? Com fer-ho perquè es comprengui que la nostra salvació està en "desencaixar-nos" de l'actual Estat a que estam sotmesos?

Espanya és un fracàs històric de

cinc segles i, per tant, els catalanes són inútils va dir molt encertadament en Nèstor Luján. No ha funcionat mai la convivència. Tot ha estat un rosari de lluites i ocupacions, des del casament de Ferrant de Trastàmara amb Isabel de Castella. Catalunya emprengué la via del nacionalisme amb l'ideal de preservar la identitat catalana dins una Espanya gran. Ha estat un error evident.

Així fracassà la "concordia" preconitzada per Cambó i la "conlllevància" acceptada i promoguda per ERC, durant la Segona República.

"No es pot ser Bolívar a Catalunya i Bismark a Espanya al mateix temps", li tiraren en cara a Cambó a Madrid. Anava de tanta bona fe que no ho entenia? I aquest polític finançà el Movimiento Nacional, i amb tot, es veié obligat a morir a l'exili.

Francesc Macià ja sabia de que anava la cosa: a la primera ocasió es feu seu el poder, i quan es veié obligat a transigir a causa de la feblesa de la gent que l'envoltava, es feu seva l'autonomia, sense esperar l'aprovació de l'Estatut. No confià pas en les promeses espanyoles del Pacte de Sant Sebastià.

Nosaltres sortirem de la dictadura franquista, més afeblits que mai, car se'ns havia disparat la immigració del 20% el 1936, al 50% el 1977.

L'experiència sembla que no ens serveix de gaire. S'acceptà un Estatut sense exigir un concert econòmic, amb l'excusa de que cobrar impostos no és ben vist a Catalunya. Pagar-los sí? Tampoc es reivindicà l'Ordre

Públic, sense recordar que gràcies a aquesta facultat es vencé la insurrecció militar del 1936 a Catalunya.

On som avui? Clarament, fent la política fracassada de Cambó, amb la mateixa idea de salvar Espanya. I, naturalment, el final serà el mateix de sempre.

Es pot confiar amb el PSOE, amb el PP, o altres partits espanyols de dreta, de centre o d'esquerra? Gens ni mica, tots tenen el mateix concepte jacobí uniformista.

Se'ns diu que hem deixat de ser una "regió" per esdevenir una "nacionalitat"; i aquí sí que el nom no fa la cosa. Som una "nacionalitat" amb la burla de les 17 autonomies, una d'elles la de la ciutat de Madrid, que així pot comptar amb un suplement econòmic més, afegit a la capitalitat.

Som una nació conquerida des del 1914 i s'ha acabat!

La claudicació domina la nostra societat, a part de l'erosió que es produeix en tots els pobles petits quan no disposen de sobirania.

Pobles com Dinamarca, Holanda i els Països Bàltics, en tenir el poder polític poden vehicular el seu progrés i la seva cultura, cosa que nosaltres no podem fer, a no ser d'una manera condicionada. Si l'Europa que s'intenta crear és un reflex dels Estats actuals, tendrem moltes dificultats. Vivim dins un abandonisme que frega la traïdoria. Els catalans hem estat, durant gairebé tres segles, manipulats per una escola aliena, que encara avui deixa sentir la seva influència

desnaturalitzadora.

Algú fins i tot gosa parlar-nos de política post-nacionalista, tota vegada que les opcions nacionals queden diluïdes entre confusió i de tota mena. Per què no atrevir-se a dir les coses pel seu nom?

El diccionari Fraga defineix molt bé que significa el nacionalisme, diu així: Devoció a la pròpia nació, a la seva unitat, a la seva independència.

És en funció d'aquesta definició que ens cal actuar. Ha arribat l'hora que els nacionalistes reflexionin sobre la nostra situació i actuïn conseqüentment.

Cal enquadrar-se per tal que la nostra actuació no resulti estèril. Sempre una acció col·lectiva és més eficient que qualsevol d'individual, per més valuosa que sigui.

Recordem que mentre lluitem separatament, som vençuts col·lectivament.

És evident que no podem ni volem renunciar a la nostra llengua, a la nostra cultura, a la nostra manera de ser. I això s'assoleix amb el poder polític. Sense sobirania no hi ha cap poble que pugui garantir la seva supervivència, per més esforços i sacrificis que es facin.

Hem de superar el desànim; la nostra feblesa. Hem demostrat més d'una vegada que sabem i podem fer-ho!

Enlirem doncs, el nostre esperit i lluitem sense defallences, en la seguretat que el triomf, la victòria és al nostra abast, a les nostres mans... Endavant, endavant sempre. **Jaume Ros i Serra. Ω**

AMENGUAL

ESTACIONS DE SERVEI

N.º 5513 i 11232

Pedro A. Amengual Carrió (DNI 41 393 800 X)

Avda. Sta. Margalida, 49 - Tel. 53 71 86 / Ctra. Marjals, s/n. Tel. 86 03 78 (Muro)

AUTOMÒVILS
Murauto, S.L.

Mateo Molinas Ramis

Taller: Lluís Carreres, 45
Telèfon 53 73 52

Exposició: Joan Massanet, 56
07440 MURO (Mallorca)

LA MÀFIA A MALLORCA

Subvencions per amistat

PERE GRI

Potser hi ha hagut canvis importants, darrerament en la sobrestructura de l'"alta societat mallorquina", que ha pretès reflexar en el recent canvi de president de la "Federación Agrícola y Ganadera de Baleares" (FAGB). En Nicolau Tous, home lligat als cavalls i a Unió Mallorquina, d'un talant moderadament conservador, ha substituït a n'en Ventura Rubí, representant dels mateixos interessos, però sempre descobert en les seves enredades de baixos fons del capitalisme. La primera decisió d'en Tous va ser prescindir de la persona que estava a punt de convertir-se en secretari vitalici d'aquesta organització fins ara ultradretana; ens estam referint a n'Ignasi Moragues, del qui parlarem en un altre capítol.

Encara que la nova burgesia de "profundes arrels agrícoles", que acaba d'arribar al poder de l'Estat vulgui donar ara una imatge de normalitat, ben segur que no li serà fàcil desfer-se del seu passat, perquè fins i tot arriben a confessar ells mateixos, "n'han fetes de molt grosses". Només per recordar-na una altra, podem anar fins el febrer de 1985, moment en que dos diaris destaparen l'escàndol d'unes subvencions per oliveres concedides de manera irregular pel llavors funcionari de la Conselleria d'Agricultura, Ventura Rubí, a persones de tanta notorietat a Mallorca com n'Antoni Fontanet, en Bartomeu Brunet, en Raimundo Alabern Montis, n'Ignasi Moragues Ribes de Pina, na Francisca Aguiló, en Josep Descàllar Blanes, na Carmen Delgado Roses, n'Elisa Servera Deià, en Pere Caldentey Reus, n'Isabel Vivó Squella i Leonor March Delgado.

El més gran de la "força desconeguda" que constitueix la FAGB s'havien repartit entre ells més de 30 milions de pessetes, en concepte de subvencions per unes preteses plantacions d'oliveres que en realitat no existien. Així i tot, hi ha hagut tribunals de justícia que han sentenciat a favor de les esmentades persones, que segons pareix ésser, s'estalviaren d'haver de tornar els doblers cobrats sense pertocar-los, tal com els hi exigí la Conselleria d'Agricultura.

Segons una informació de

Ultima Hora (22-2-85), En Ventura Rubí no tenia llavors pròpiament la qualificació de funcionari, sinó de contractat laboral, que és com dir, sense oposició i a dit, per la qual cosa no estava capacitat per estendre certificacions i sí ho va fer, hi ho varen acceptar els seus superiors. Va ésser per això que la responsabilitat per negligència recaigué finalment en els seus superiors, entre ells el conseller d'Agricultura, en Joan Simarro, que va haver de deixar el càrrec poc temps després.

Malgrat la seva patinada a la Conselleria, i encara que va ésser expulsat de la mateixa, En Ventura Rubí ha continuat i continuarà ocupant càrrecs de tota espècie. Precisament en aquells dies de la descoberta de l'escàndol de les subvencions olivereres era elegit President de la Associació Il·lenca de Bencineros. Xocava un poc el suport que els seus donaven a n'en Rubí, perquè alguns diaris s'encarregaven de recordar que aquest funcionari estava igualment implicat en un altre repartiment irregular de subvencions, un cas d'ajuda a farratgeres, de les quals se n'havien beneficiat la dona d'en Gabriel Canyelles i funcionaris familiars d'en Rubí. El Govern Balear es va veure llavors obligat a proposar al Govern central tres accions: rescindir els contractes i obligar la devolució de l'import de la subvenció als propietaris de les finques de Ca'n Duai, Sa Llapassa, Son Puig, Sauma i Son Bon Temps; donar un termini de tres mesos a altres finques que no havien acabat els treballs en el temps establert, i acabar la investigació dels punts on existien "dubtes raonables" (Balears, 2-2-85).

Molt poques coses es poden conèixer ara mateix damunt l'assumpte de les subvencions per oliveres. És possible que algunes de les ajudes arribassin a ser retornades, però ben segur que la Conselleria d'Agricultura va haver d'oferir-lis alguna contrapartida a aquella gent, pel fet que tot el conglomerat de persones a que ens hem referit, i del PP balearic d'en Gabriel Canyelles, formaven fins fa pocs temps l'espina que tenia clavada la nostra illa, en tots els embolics hi eren presents.

UM rebutja les recents declaracions de n'Anguita

Autèntiques "bufonades" d'una persona que no sap acceptar la realitat d'un estat que va endavant, en contra d'ell i d'"Izquierda Unida" que estan encorats en el passat. El seu projecte s'està desfent i fracmentant, perquè si bé és cert que sempre són les mateixes persones, de cada vegada estan repartits en més partits polítics, que es manifesten de forma desigual arreu de l'Estat i inclús actuen de manera diferent, per exemple a les Illes Balears que a Catalunya.

A qui hem de creure. Al senyor Anguita o als seus "jefes regionales"? Quin programa té "Izquierda Unida", les "bufonades" de n'Anguita o el que diuen els líders locals?

N'Anguita es pensa que només ell i IU encarnen la democràcia, la justícia, la solidaritat, l'ètica, la moral... A dins Unió Mallorquina, aquestes actituds ens fan riure i pensam que representen en molts de casos, just el contrari del que ell vol manifestar.

Unió Mallorquina davant la problemàtica de la Cambra de Comerç

Arrel de les darreres informacions referides a la divulgació per part de la Cambra de Comerç, de dades privades de bon nombre d'empresaris de la Illes Balears, Unió Mallorquina vol expressar el seu rebuig a una actuació que, a banda d'inconstitucional, és provocada pel manteniment d'una estructura decimonònica que no ha sabut afrontar el repte de la innovació. Amb actuacions com aquesta la Cambra està cavant la seva pròpia tomba i s'aboca a un procés d'auto-immolació similar a les que patiren el seu dia les Corts franquistes.

Unió Mallorquina aposta decididament per la llibertat d'afiliació a la Cambra i, com a resposta a la legislació vigent que recull com a obligatòria la pertinença de les empreses a aquest organisme, caldria que el Partido Popular i els partits nacionalistes que li donen suport, promoguessin, des del Govern de l'estat un canvi d'aquesta Llei, antiga i allunyada de la realitat. Ω

Fa un any que na Magdalena Perelló i el seu home, Tomeu Martí han obert el **Magatzem de Material de Construcció Tomeu Bo** a Llubí. Abans tenien un magatzem de llenya.

El senyor Josep Estela és el titular de l'**Apotecari Estela** de Sineu des de fa 30 anys. La va heredar de son pare, el senyor Antoni Estela.

Fa 11 anys que en Martí Paieres ven bonoloto, primitiva i travesses un despatx a la barriada de Sa Riba de Muro. Abans en venia al Bar Ca'n Bernat, que l'ajuntament va esbucar per fer-hi passar un carrer.

Fa 30 anys que en Miquel Ramis va obrir la **Botiga de Decoració i Regals, Ca'n Blanc** a Muro. Ara fa un any que hi ha afegit una secció d'articles de 100.

Na Maria Ramis és la madona jove de la **Botiga Ca'n Porret** de Llubí. Vén de tot i molt.

Fa 20 anys que En Joan Segura regenta el **Forn Ca'n Segura** de Muro. Son pare, que és en Miquel Segura, el va obrir l'any 1933.

Na Maribel Aparicio regenta des de fa 4 mesos la **Botiga Ceràmica** a Sineu. Son pare i el seu germà fan les figuretes de fànc i ella les pinta i les vén.

Fa 5 anys que N'Antoni Comes va obrir la **Botiga SPAR** a Sineu. Abans tenia una petita fàbrica de vestits de pell, però va haver de tancar quan començaren a importar-ne de Tercer Món a preus tirats.

Fa 18 anys que en Miquel Font regenta el **Taller Mecànic Font** a Sineu. Arregla cotxes, motos i bicicletes. Son pare va obrir aquest taller fa 68 anys.

Contribucions especials

El polèmic tema de les contribucions especials, novament és d'actualitat. Les barriades de Ciutat, a mesura que aquestes contribucions són presentades al cobrament, se rebel·len, i, amb raó més que justificada, mostren la seva total disconformitat.

Davant aquest impost incoherent, injust i en alguns aspectes IL·LEGAL, la Associació de Veïns de santa Catalina, exposa lo següent:

1er.- Tots els ajuntaments mallorquins, prèvia imposició de contribucions especials i a la realització de les obres que puguin motivar la seva imposició, notifiquen als subjectes passius de les mateixes, les obres a realitzar i els barems que s'aplicaran. No obstant això, contra tota lògica, l'Ajuntament de Ciutat, quan estava sota la majoria absoluta del PSOE, va imposar contribucions especials, interpretant la llei a la seva conveniència, en detriment de les barriades de so n'Espanyolet, son Cotoner, santa Catalina, Gènova, son Fortesa, es Coll d'en Rabassa, es Viver, etc. Per això, l'únic culpable d'aquest impost desmesurat és el PSIB-PSOE. A n'En Joan Fageda, evidentment, li deixaren aquesta BOMBA DE RELLOTGERIA com a herència política. El grup municipal PSIB-PSOE hauria de tenir, ara, un gest d'honradesa i reconèixer, amb humilitat i sensillesa, el seu gran error en el tema de les contribucions especials. Reconèixer que va engendrar una

Pere Felip Buades.

criatureta antisocial que ha assotat de manera incisiva a economia dels ciutadans.

2on.- L'Ajuntament, sota la batuta d'en Ramon Aguiló, no va donar oportunitat als veïns de Ciutat d'efectuar al·legacions al projecte abans d'iniciar-se les obres, tal com mana la llei. L'única notificació que reberen fou la de pagar. I aquesta notificació NO S'AJUSTAVA A DRET pel simple fet que, en el moment oportú, no s'havia notificat individualment la cuota que corresponia a cada ú. D'aquesta manera, de

forma descarada, el Consistori regentat pel PSOE, va infringir el precepte legal vigent, és a dir, l'article 33, apartat 7, que es refereix als Ingressos de les Corporacions Locals (Llei 41/1975, aprovada per RD 3250/1976). Per això, al no haver-se notificat individualment, se va privar als ciutadans de la possibilitat d'exercir les corresponents al·legacions, provocant indefensió, cosa que se prohibeix expresament per la nostra norma constitucional.

3er.- Les contribucions especials que s'aplicaren a la majoria de barriades de Ciutat, responen a unes obres, la exigència de les quals, per aquest concepte no eren obligatòries, segons la legislació vigent en el moment de la seva aprovació. D'aquesta manera, a l'article 25.1 apartats a) i b) de la Llei 40/1981, de 28 d'octubre (BOE n. 271 del 12 de novembre 1981), de Règim Jurídic de Corporacions Locals, estableix que "únicament serà obligatòria la exigència de contribucions especials per obres i serveis de primera instal·lació". I aquest no és el cas de la quasi totalitat de les barriades de Ciutat, on ja hi havia enllumenat, voravies, carrers asfaltats, etc.

4rt.- Els mòduls foren aplicats, per l'equip del govern municipal del PSOE de manera "asal". És incomprensible que s'aplicassin els barems a raó de metre lineal de façana. Si tenim en compte que el carrer l'empram tots els ciutadans, no és just, ni lògic que les plantes baixes ocupades per jubilats, hagin de pagar cent mil, doscentes mil, trescentes mil pessetes o més per unes obres que no varen sol·licitar.

5è.- Quan s'efectuaren les

obres de son Cotoner, so n'Espanyolet, santa Catalina etc. el Govern Balear concedia subvencions milionaries per contribucions especials, a tots els municipis de l'arxipèlag que les sol·licitaven. Per tenir dret a aquesta subvenció, simplement, l'havien de demanar. I això ho feren els ajuntaments d'Esporles, Calvià, Maó, Ciutadella, Formentera, etc. No obstant això, incomprensiblement, l'Ajuntament de Ciutat, made in PSOE, no en va sol·licitar cap, la qual cosa fou, òbviament, en perjudici dels ciutadans, ja que amb aquesta subvenció, l'import global s'hagués reduït en molts de milions.

6è.- Les obres de contribucions especials, evidentment, han suposat un empitjorament de Ciutat per la pèrdua d'elements tradicionals, en especial els trespols i les voretes de pedra natural de les voravies que hi havia a moltes barriades, que tenien una millor prestància que els que han posat en la actualitat; tant és així, que el propi Ajuntament els ha considerat com a millora en les zones centríques de Ciutat on els ha implantat recentment.

7è.- La Associació de Veïns de santa Catalina va aconseguir rebaixar el barem del 50 al 25% -després de set anys ininterromputs de lluita, demostrant amb elements irrefutables, que ens sobrava la raó. Ningú ens va regalar res. No fou cap prebenda o cosa per l'estil. Fou una cosa guanyada a pols, en bona lit.

8è.- Més solidària que la Associació de Veïns de santa Catalina, no n'hi ha cap. La nostra entitat, en base de perseverància i de raó, ha aconseguit obrir una clivella legal. Nosaltres, apart del Recurs de Reposició, vàrem adjuntar un informe d'un arquitecte i un altre d'un economista, en els quals quedava demostrat, de forma clara i concisa, que aquestes obres ens havien proporcionat més perjudicis que beneficis, fet que, a més, fou comprovat i corroborat pels serveis tècnics del propi Ajuntament. Entre altres coses, vàrem demostrar que la majoria d'edificacions de santa Catalina eren antigues -sobretot la zona situada més avall de la Plaça del Progrés- i estaven prou deteriorades pel pas del temps. Una prova evident d'això és que els valors cadastrals eren i són accentuadament baixos i expressen, clarament, una capacitat econòmica dels seus habitants, per davall de la mitjana ciutadana. Per aquesta raó, se podia afirmar que la majoria de les vivendes i locals comercials cataliners tenien un valor mig-baix, i indirectament se posava de manifest que la renda familiar disponible d'un número molt elevat dels seus habitants s'havia de correspondre amb una

capacitat adquisitiva mitja-baixa. Cal no oblidar, per altra part, que ens tengueren amb la barriada tres anys amb els "budells defora", sense la més mínima coordinació ni organització. Santa Catalina va arribar a assemblar-se al Beirut o al Sarajevo bombardejat. I aquest fet va arruinar el comerç tradicional cataliner, doncs els parroquians se'n anaren a altres llocs i, a més, ens endossaren unes voravies massa amples que impedeixen l'aparcament de nombrosos cotxes. També és convenient assenyalar que, malgrat els pocs anys que han passat des de la finalització de les obres, l'asfalt està espenyat i les rajoles de les voravies estan espenyades. N'hi ha prou en passejar-se pel punt neuràlgic de la barriada, el carrer Fàbrica, per a comprovar la pessima qualitat del material que se va emprar, ja que moltes rajoles estan espenyades i l'asfalt dóna pena.

9è.- La nostra associació estava convençuda de guanyar el recurs de Reposició. Ara bé, si s'hagués perdut en primera instància, no hauríem llançat la tavallo-la. Encara teníem en cartera, recórrer, amb la finalitat de que ens fessin justícia, davant un impost tan sagnant al organismes que segueixen per aquest ordre: Sala de lo Contenciós Administratiu (TSJIB). Tribunal Constitucional. Tribunal de Justícia de la Comunitat Europea. Parlament Espanyol (a través de qualche partit polític), i al Defensor del Poble. Nosaltres mai ens vam negar a pagar. Però només volíem pagar, just lo just.

10è.- Ciutat, que és la ciutat on més divises entren de tot l'Estat espanyol -té poques, poquíssimes compensacions per part del centralisme de Madrid, que pel que veim, no valora que Ciutat, amb les seves divises, manté, com aquell qui diu, tot Espanya. En aquest cas d'injustícia demostrada (se tracta d'un autèntic atracament a mà armada), el centralisme de la Cíbeles hauria d'haver tengut, des de fa molt de temps, a petició de l'Ajuntament de Ciutat, la sensibilitat de carregar l'import íntegre de les contribucions especials de tot Ciutat.

11è.- Per acabar, diré que la nostra entitat, reta al PSIB-PSOE a un debat públic, quan vulgui i allà on vulgui -això sí- amb llum i taquígrafs, sobre aquest tema. Ens sobren arguments i pit per a demostrar que l'equip del goven municipal pesoista, presidit per en Ramon Aguiló, va cometre un error majúscul. Esperan que l'actual Grup Municipal del PSIB-PSOE, tenguí la valentia suficient per a recollir el guant. **Pere Felip Buades**- President d'honor i portaveu de la Associació de Veïns de santa Catalina. Ω

EL PETIT COMERÇ DÓNA VIDA I SEGURETAT A LA BARRIADA

Quatre motius per anar a comprar a la petita i mitjana empresa de la barriada:

1. Els beneficis de la petita i mitjana empresa mallorquina es reinverteixen a Mallorca, la qual cosa provoca que els doblers corrin de mà en mà i arribin a molta més gent.
2. El petit comerç la majoria de les vegades són empreses de tipus familiar que creen llocs de feina estables.
3. La petita i mitjana empresa ofereix un tracte humà i un servei post-venda que mai no podrà oferir la massificació i la despersonalització de les grans superfícies.
4. Un carrer ple de comerços és una garantia contra la degradació i un fre a la inseguretat ciutadana.

Mallorquins! Mallorquines!
No deixeu de comprar als comerços
de la barriada o del vostre poble!

És un suggeriment de
L'ESTEL de Mallorca

Imperialisme (i II)

«...y tocándose el dominio absoluto de los reinos de Aragón i Valencia, se añade ahora el justo derecho de conquista que de ellos han hecho últimamente mis armas.» (Decret del Consejo de Castilla, 29-6-1707, signat per Felip V, rebesavi del rebesavi de Juan Carlos I.)

«Arrencaren els nostres fruits i branques, cremaren la nostra soca, però les nostres arrels no pogueren matar.» (Popul Vuh, llibre sagrat maia, descriu bellament la crueltat exterminadora castellana.)

«La conducta de Castella envers Catalunya ha estat la dels conqueridors envers els països conquerits.» (Enric Prat de la Riba, 1870-1917.)

«Un poble que vol ser feliç no ha pas menester de conquestes.» (Plutarc, biògraf i moralista grec, 50-120.)

«Els grans semblen grans car estem agenollats.» (Camile Desmoulins, 1760-94, advocat, periodista i revolucionari francès, morí guillotinat.)

«Com a esclau, jo voldria l'emancipació de la raça eslava del jou alemany, i com a patriota ale-

many, en Max no admet pas, encara, el dret dels esclaus a emancipar-se del jou dels alemanys, en pensar avui com llavors que els alemanys són cridats a civilitzar-nos, és a dir, a germanitzar-nos de grat o per força.» (Estatisme i anarquia, 1871, Mikhaïl Bakunin.)

«Arriben i envaeixen la nostra terra, i si ens resistim, ens empresonen i maten.» (Ancià de l'ètnia Daiak, Malàsia.)

«L'esperit d'Occident és amic nostre si l'acceptam però enemic si ens en deixam posseïr. Amic quan li obrim el cor, enemic quan li lliuram. Amic si n'agafam allò escaient, enemic si ens deixam usar per ell.» (Jubran Khalil Jibran, 1883 Líban - 1931 Estat Units.)

«Hem de parlar de la inviabilitat econòmica del model colonial espanyol i hem de parlar, sobretot, de l'estupidesa de la nostra dependència. No hem de parlar de la viabilitat, sinó de la necessitat, urgència, absoluta urgència, de la independència de Catalunya... deixar de fer d'ases de l'Estat espanyol i adquirir la plena categoria de persones, pactar la seva retirada

total o bé vèncer políticament els espanyols i francesos imperialistes, salvar per a sempre la nació catalana de la mort a què ens han condemnat...» (Viabilitat de la independència de Catalunya, Jaume E. Amengual, textos per a la Convenció per la Independència Nacional, 15-3-1987, Montjuïc.)

«... Tens el cor tot transbalsat / per haver estat tan rebel / ... Els enemics s'han alegrat del meu mal... / Però ells acabaran amb jo! / Tenguis present llur malícia / i tracta'ls igual / com em tractares / per les meves infidelitats.» (Lamentacions 1:20-22.)

Desamor: «Quan em fan retrets, soc el més miserable dels damnats a mort, la falsa monedeta que la mà del canvista rebusca.» (El collar de la Coloma, Ibn Hazm de Còrdova, 994-1063, escrit a Xàtiva, la Costera, el 1022.)

«Copsava que l'odi no és sinó l'amor que no quallà.» (Justine-Quartet d'Alexandria, Lawrence Durrell, novelista britànic.)

«Amor d'amo, aigua en cistella.» (Refrany català.)

«—Què és l'amor?»

L'absència total de por —digué el Mestre.

I què temen?

L'amor —respongué. (Qui pot

fer resplendir l'alba?, Anthoni Mello, l'Índia.)

«L'amor passa devora de nosaltres, amb robes humils. Atemorits en fugim; o ens amagam dins la foscor. I, si no, el perseguiu, i fem mal en el seu nom. Les coses insubstancials apaguen l'home, sense dolor. L'amor el desperta amb patiments vivificants.» (Jubran Khalil Jibran, 1883-1931, poeta, filòsof i artista libanès.)

«Pregava l'amic a la major Amor que el defensàs de menor amor, qui li havia fet amar-se a si mateix, moltes vegades, més que a son Amat. L'amar de major Amor desitjava estar en menor amor, per ço que pogues reposar, sejourar e dormir, car se sentia massa treballat per les grans adversitats qui esdevenen per major Amor.» (Arbre de Filosofia de l'Amor, Ramon Llull, «català de Mallorca», 1235-1316.)

«Qui no té caritat, en tot és descortès.» (Llibre dels Mil Proverbis, Ramon Llull.)

«Qui pot dir quanta amor té, amor petita sent.» (Francesco Petrarca, 1304-74, poeta italià.)

«L'amor és una força que els forts que no la posseeixen en diuen feblesa. Una saviesa que els savis que en manquen anomenen

fol·lia. Una claror que els cecs fretuosos d'ella diuen que és foscúria. La possessivitat llefiscosa és un brut pecat, car és una avarícia de l'amor. És un entrebanc de l'amor i, per tant, un pecat. Hi ha afeccions sense amor que hem d'arrencar sense pietat. Però no hi ha amor humana sense alguna afecció, igual que no hi ha cos humà sense residus. L'afecció s'adhereix a l'amor com l'ombra al cos viu, sense que l'ombra sia el cos, ni el rebuig la vida: són llurs contraris, tot i que se n'arrosseguin darrera. Mereix el nom de sant qui sap amar sense afeccionar-se... Tots nosaltres hem menester d'arribar a tal amor semblant al foc, el cos del qual sols il·lumina.» (Preceptes i principis del retorn a l'evidència, Lanza de Vasto, deixeble europeu de Gandhi.)

«Què és l'infern? El defineix així: el sofriment de no poder ja amar pus... Una sola vegada fou concedit un moment d'amor actiu i viu; per ço fou concedida la vida terrenal, en el temps limitada. Però aquest ésser feliç (l'home) rebutjà el do inestimable, no l'apreua ni se l'estimà, només el considerà amb ironia, va restar insensible.» (Fiodor Dostoievski, 1821-81, escriptor rus.) Ω

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Håndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

Automòbils PLA DE NA TESA

Compra i venda de vehicles
C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de Na Tesa

RESTAURANTE
Casa Jacinto
c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

Restaurant
Cas Carbone

Dimarts
tancat

Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

TINTORERIA MANACOR

c/ Antoni Galmés, 1B • Tel. 55 18 03
MANACOR

BAR - RESTAURANT ESPECIALITAT EN

Andreu

Arròs brut • Paella • Cordon blue • Bistec al pebre • Sípia
Conill a l'allet • Escalopa • Llenguado Meunier • Carns i Peixos
c/ Grua, 6 • La Ribera • Ca'n Pastilla • Tel. 26 10 73
Sortida 10 autopista (dimarts tancat)

SERVIAUTO ARENAL S.A.

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

SERVEI OFICIAL

CAN TITO RESTAURANT

PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA
c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

BAR-RESTAURANT
Es Cós

Camí Vell de Costitx, 1
07510 SINEU
Tel. 85 52 46

L'ESTEL de Mallorca
EL DIARI DELS MALLORQUINS
SUBSCRIVIU-VOS-HI, ANUNCIAU-VOS-HI

AIGUA POTABLE A DOMICILI

Als termes de Ciutat,
Marratxí i Lluçmajor

Telèfon 74 27 68

Serveis
de Preimpressió

filmació PC i Mac

Barrera, 54 • Tel. (971) 73 26 51
07014 Palma de Mallorca

Fa 2 anys que na Magdalena Oliver ha obert una botiga de 100 a la barriada de son Ramis de Llubí.

Fa 52 anys que la Família Maiol regenta el **Bar Mayol** a Caimari. Un lloc de copes, variats i tertúlia.

La Família Rosselló regenta des de fa 9 mesos el **Restaurant sa Taparera** de Llubí. Cuina mallorquina i carn torrada. A la carta se menja per una mitjana de 1.500 ptes., el menú en val 750.

La Unió de Pagesos de Mallorca, amb el patrocini del Consell Insular de Mallorca ha promogut la Campanya "Consumeix Productes de la nostra Terra". L'objectiu és convèncer la gent que els productes fets a Mallorca (hortalises, vi, formatge, fruita, fruites seques, carns i embotits) no tenen res que envejar als importats. Els productes mallorquins, tenen l'avantatge d'arribar ràpidament al consumidor, amb un mínim de manipulacions, i d'estar sotmesos a un màxim de garanties sanitàries. A la fotografia, En Joan Sastre, secretari d'Unió de Pagesos, Na Maria Antònia Munar, presidenta del CIM i en Francesc Triay, vice-president del CIM.

Fa 8 anys que na Maria Llabrés va obrir el **Supermercat Bosque** a la barriada de son Ramis de Llubí.

La Família García regenta des de fa 42 anys el **Bar Ca'n Vilà** de Caimari. És un bar de copes i trucs, que va obrir en Bartomeu Sastre ara fa 104 anys.

El matrimoni Comes-Martorell són els amos joves del **Bar Cas Puput** de Mancor. Aquest bar és la seu social del **Club de Futbol Montaura**, que juga a Primera Regional Preferent i va tercer a la classificació.

Fa 29 anys que en Rafel Munar va obrir la fusteria Munar al carrer de sa Roca Llisa de Llubí.

Fa 4 anys que la Família Mira-Balaguer regenta la **Cafeteria els Arcs** de Caimari. Despatxen copes, tapes i plats combinats. El plat del dia val 800 ptes.

És n'Antoni Corró i el seu fill Jaume. Fa 17 anys que obren el **Taller d'Automòbils Corró** a Muro. Són Agents Oficials de la marca Opel.

La Família Ruiz regenta des de fa 2 mesos el **Bar can Pereó** a la Plaça Major de Selva. Aquest bar és el local social del **Club de Futbol Xilvar** que juga a Primera Regional Preferent. Tots els jugadors són molt joves i tots són del terme. Van sisès a la classificació.

La Família Perelló regenta des de fa 5 anys el **Bar sa Plaça** de Llubí. Són del Barça i per Sant Antoni fan un bon fogueró davant el seu local.

Fa 3 anys que la Família Poquer-Crespí, regenta la botiga **Esports Muro** al carrer Nou de Muro.

Pedro Payeras Socías

Concesionari

RENAULT

AUTOS SA POBLA S. A. Ctra. Inca, 21 - Tels. - 54 08 55 - 54 04 12
07420 SA POBLA (Mallorca) Fax: 54 20 14

TALLER MECÀNIC

MARTIN MORA

REPARACIÓ D'AUTOMÒBILS
I CAMIONS

Servei Oficial

IVECO
PEGASO

Tractors

NEW HOLLAND

Isaac Peral, 39 - Tel. 54 18 15 - 07420 **SA POBLA** (Mallorca)

TAPISSERIES
I MOBLES

SOLER

*Abans d'amoblar
la vostra vivenda
veniu a veurer-nos*

Santa Anna, 50 - 52 - Tel. i Fax (971) 53 72 71
07440 MURO (Mallorca)

Associació dels Amics de la Tercera Edat "Bona Gent"

Festa de Cap d'Any

Unes sis centes persones, associades a la "Bona Gent" de Santa Catalina, participaren el diumenge dia 29 de desembre a la festa de gala per despedir l'any 1996, a l'Hotel Boccacio del Port d'Alcúdia. Va començar la festa amb un parlament a càrrec del capellà de l'asso-

ciació, seguit d'un sopar de gala, recital de nades, balls mallorquins i parlaments a càrrec d'en Pep Company, director de Bona Gent, Pere Felip, portaveu de la associació i Joan Fageda, batle de Ciutat, que va tancar l'acte amb un parlament i una glosa. Ω

El portaveu de "Bona Gent" amb el Batle de Ciutat.

L'alegria va presidir la festa de Cap d'Any.

De com se combat l'independentisme català

La recent operació Colom-Rahola no és altra cosa que el segon acte d'una mateixa funció, protagonitzada per dues persones de taranà convergent infiltrades a l'independentisme per tal de controlar-lo. Ni l'un ni l'altre, abans d'arribar als respectius càrrecs de secretari general i de diputada d'ERC, no s'havien reclamat mai partidaris de la independència, sinó tot el contrari. Combatien l'independentisme tant com podien. Però com que aquest anava de creixença durant la dècada dels 80, gràcies sobretot a l'existència de Terra Lliure, algú va decidir que s'havia de liquidar l'organització armada i que s'havia de canalitzar políticament (dintre de la política convencional corrupta) l'independentisme, sobretot en vespres dels Jocs Olímpics de Barcelona. Per això va tenir lloc la "conversió independentista" d'ERC, per això aquest partit va rebre importantíssims ajuts financers i de mitjans de comunicació en la seva primera compareixença electoral "independentista", per això va esdevenir líder seu un independentista transvestit, per això aquest líder va introduir com a diputada una altra de la mateixa corda...

Una vegada acomplerta aquella missió històrica, calia continuar l'operació amb la trencadissa del partit que, com el general Rovere, podia arribar a creure's el seu paper "independentista". Així, doncs, fent una facció "per la independència", venen a dir que els qui queden no són independentistes -que no ho són, car gran part d'ells provenen d'altres sensibilitats (republicanes, masòniques, etc.) o provenen d'antigues renúncies a la independència, com el mateix Carod-Rovira, quan deixà el PSAN- i que ells i elles, escindits, continuen sent "independentistes", al servei de Pujol, com sempre. El qual Pujol aconsegueix, així, després de controlar "l'independentisme", reduir-lo i esmicolar-lo, a l'ensens que debilita la ja ben endeutada ERC de cara al projecte l'Olivera, de confluència de partits d'esquerra. Editorial de la Revista Lluita. Ω

Opinions sobre la llengua catalana i sobre els Països Catalans

MIQUEL JOAN I SALVÀ

Per desgràcia la llengua catalana i els Països Catalans han estat víctimes d'un ferotge i continu genocidi. No obstant això, el culpable té nom, capital, bandera i exèrcit que vetlla per la nostra «protecció». No importa fer més comentaris, tanmateix el que llegirà aquest article no mudarà d'opinió, tant de bo que ho fes, jo l'anim a fer-ho.

La realitat és crua i mala de pelar, més l'acceptació d'aquesta de manera objectiva i fredament ens pot encaminar cap a la conscienciació i cap a respostes constructives.

Anem a examinar casos concrets: la nostra llengua, per exemple, fins que tots els catalanoparlants, tant si són

de Perpinyà com si són de Torelló, de Sineu o de Xàtiva, siguin dels Països Catalans o hi visquin, parlin el 99 per cent de vegades la llengua catalana, la llengua materna per a uns i llengua del país d'acollida per a altres, fins que això no ocorri, no hi ha res a fer. La llengua s'ha de parlar, i sempre, això no vol dir que qualche moment no parlem en castellà, en anglès, o xinès mandarí, però no com a norma. Per què sempre hem de donar «es coll a tòrcer»: no serà que tots estam acomplexats davant la llengua dominant, no serà que estam farts d'odi de nosaltres mateixos, que estam malalts d'autoodi?

Hi ha una poesia que diu: «Poble que sa llengua cobra es recobra a si

mateix», però en el nostre cas podem esmentar aquella cançó d'en Raimon que ens explica: «Qui perd els orígens perd identitat». El «Freedom for Catalonia» no és un somni dels radicals, és una fita per tenir en compte, cada dia, per a cada passa fer un poquet de país.

Cerquem primer la llibertat dels catalanoparlants: dels rossellonesos que pensen que el francès és una llengua superior a la catalana, dels valencians que diuen que el seu dialecte no és el mateix del Principat i de les Illes.

Replantejem tota la situació esmentada: hi va la dels diumenges i la dels dies feiners, en definitiva, el futur de la nostra llengua i del nostre país. Ω

PREFABRICATS
PER LA CONSTRUCCIÓ

FORMENTOS S.L.

Carretera de Marjals - Tel. 86 06 23 - MURO

SALVA i FILLS S.L.

C/ Marqués de Fuensanta, 72
Tel. 27 05 95 - Fax 27 94 57
07005 PALMA DE MALLORCA
Magatzem: C/ Fadras, 148. Tel. 86 21 00
07420 LA PUEBLA (Mallorca)

SANFMUL - G

Distribuidor de:
RHÔNE-POULENC
RHÔNE-POULENC AGRO

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

A la plaça des Banc de s'Oli, lloc primer pis per trenta mil pessetes. Tel. 665336.

Lloc per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i horret. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

SERVEIS
PROFESSIONALS

Venc vaporitzador generador d'humiditat especial per a asmàtics, bronquitis, infants constipats... (5.000 PTA); una bicicleta estàtica molt completa (7.000 PTA); llit bresol de fusta molt polit (12.000 PTA); olla a pressió completa antiga (1.500 PTA); estufa elèctrica resistència 125v (1.500 PTA); escurador acer inoxidable de dues parts (3.500 PTA). Tot el lot, el venc per 25.000 pessetes. Puc negociar. Telefonar els vespres al 294444 i demanau per en Toni.

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau

PER IL·LUMINAR
LA SEVA LLAR
ELÈCTRICA
NYEGOS

Jaume Balmes, 45 • Telèfon 29 56 18
07004 Ciutat de Mallorca

per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

La Casa Catalana de Mallorca ensenya ball de bot i sardanes. Tel. 753559.

Si vols fer feina amb els àngels, apunta't al "Taller dels Àngels". Informació al telèfon 281642 (Xesca).

El Trio musical Metropolitan s'ofereix per actuar en ball de saló per a la tercera edat, Inersio o hotels. Preus econòmics, Tel. 652674.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Reparacions de Tv, vídeos, àudio, antenes Tv. Tel. 753580.

Bugaderia Lliterma. Auto-servei, rentat en sec i en banyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Tallers Vidal. Diessel i gasolina. Cra. de Son Fangos, 280. Tel. 262048. Es Pil·lari.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pil·lari.

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial

de publicitat. Tel. 297667.

Persona cerca feina per fer a casa. Mecanografia, ceràmica, llistes de correus... Tel. 297067.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, corbates, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

ANIMALS DE
COMPANYIA

Si voleu un cuset petener de 4 mesos ben agut, telefonau al 265005.

VENDES

Venc mobiliari d'oficina a preu de ganga. Tel. 726385.

Venc rodes de Talbot Orizon. Tel. 712064.

Si teniu sobres que no hagueu de menester (de comerços tancats, per exemple) no els tireu, donau-los-me. Joan Josep. Tel. 751527.

PERSONALS

Industrial de 50 anys. 500.000 al mes. Desig conèixer dona senzilla, no fa res si té fills, que sia amorosa i dolça. 717354.

Estudiant de medicina, sense problemes econòmics, desig amistat amb fins matrimonials amb al·lota amorosa i educada de 20 a 25 anys. 719534.

Vidu, 61 anys. Bons ingressos, xalet, cotxe... vull la meua felicitat amb senyora casolana, amorosa i amable. 719534.

No ho tenc fàcil per entaular una amistat. Som jove i tímida, tenc 27 anys i una bona feina. Desig conèixer-te amb els millors fins. De 30 a 50 anys. 712064.

Relacions públiques viuda de 41 anys, bona situació, bona presència, esdevenidor resolt, desig amistat amb senyor culte d'edat similar a la meua. 717354.

Arquitecte, 49 anys, bona presència, 500.000 al mes, desig amistat senyora culta, formal i sense problemes. 719534.

Viuda 65 anys, molt distingida, bons ingressos i un cor gran. Desig conèixer senyor culte, 712064.

Industrial, 47 anys, ingressos elevats, pisos, cotxe, negocis; desig amistat amb senyora de 30 a 40 anys, que sia seriosa i sense problemes. 719534.

Atreveix-te a cridar-me! Jo també ho necessito, me trobo sola. Tenc amistats, però me manca l'amor. 716385.

És que l'amor no té poder damunt tu? Industrial de 39 anys. 500.000 al mes, pis, xalet, cotxe. Desig casar-me. 717354.

Viuda, 55 anys, sense fills, negocis propis, pisos, estalvis; desig refer la meua llar amb senyor culte entre el 55 i els 68 anys. 717354.

ATS, 32 anys, viuda i amb una nina, sense problemes econòmics, desig amistat amb senyor formal. 719534.

Separat de 28 anys, tenc una bona feina, som senzill, amant de la llar i tenc la vida resolta. Desig refer la meua llar amb al·lota de la meua edat. 712064.

Enginyer de 36 anys, fadrí, futur assegurat, bona presència i molta d'il·lusió. Me vull casar amb al·lota seriosa entre el 25 i 36 anys. 719534.

Senyora de 27 anys, alta i atractiva, desig amistat formal amb senyora i senyoreta entre els 20 i els 40 anys. 726385.

Divorciada de 57 anys, 1'70 d'alta, currota i elegant amb estudis superiors, pis i estalvis importants. M'agradaria refer la meua llar amb senyor culte. 712064.

Separada de 32 anys, estudis universitaris, cotxe i apartament, visc sola. Vull amistat

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

amb senyor formal, m'és igual el seu estat civil. 726385.

Viuda de 57 anys, 1'65 d'alta, sentimental, pis, cotxe, estalvis... M'agradaria conèixer senyor mallorquí, culte i sense problemes. 726385.

Al·lota de 17 anys s'ofereix per a feina seriosa o per a donar classes d'EGB. Tel. 677727.

Vull deixar d'ésser esclau dels castellans. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531 175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Al·lots i al·lotes! ens agradaria cartejar-nos amb gent de tots els Països Catalans, des de Perpinyà a l'Alguer, les Balears i València, de 17 a 21 anys. Escriviu-nos les vostres contribucions per la independència i de segur que formarem una gran penya catalanista i independentista. Isaben Canela i Cinta Arasa. Apartat 129-43830 Torrendenbarra.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somneu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al·lots i al·lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra

llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Senyoreta de 25 anys, morena, amorosa, simpàtica i amant de la llar. Bona situació, estalvis i cotxe. Cerc company fins els 40 anys. 712064.

Administratiu fadrí de 26 anys. Bon lloc de feina, estalvis, cotxe... M'agradaria trobar una al·lota formal per casar-m'hi. 712064.

Modista, separada i sense fills, de 31 anys. Pis, cotxe i estalvis. Vull conèixer senyor culte per refer la meua vida. 712064.

Empresari de 43 anys. Divorciat sense fills. Casa, cotxe i un parell de negocis. Vull conèixer al·lota sense fills ni problemes. 712064.

Fadrina de 62 anys. Tenc pis, xalet i cotxe. Vull conèixer senyor viudo o fadrí, culte i sense fills. 712064.

Viuda de 56 anys, encara som ben guapa i tenc la vida resolta amb xalet, pis i estalvis. Vull conèixer senyor. 712064.

Fadrina de 31 anys. Curra i culta. Tenc pis i estalvis. Vull trobar un al·lot formal. 712064.

Estudiant de 22 anys. Som curro i culte. Vull trobar una al·lota de 18-20 anys. 712064.

Divorciat de 42 anys. Alt, culte i amant de la llar i dels nins. Cerc senyora dolça i afectuosa. 712064.

Viuda de 49 anys, joliva, cultivada i de poble. Tenc cotxe i vull refer la meua llar amb senyor bona persona i treballador. 712064.

Separada de 40 anys. Amorosa i simpàtica. Vull refer la meua llar amb senyor formal. 712064.

Metge retirat. Som ben curro i agradable, 1'76 d'alt. Vull conèixer senyora de gran cor. 712064.

Me trob ben tota sola. Tenc 52 anys i visc de rendes. Pis,

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI.....
Cognoms.....Tel. ....

ATENCIÓ • Escriviu un sol anunci per cupó
• Usau lletres majúscules
• Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a:
L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

PETITS ANUNCIS

xalet, estudi, cotxe... te faré feliç. 712064.

Militar fadrí de 29 anys, joliu, amorós i agradós. Me vull casar amb al·lota seriosa entre els 25-29 anys. 712064.

Divorciat de 65 anys: negocis, pis, xalet, cotxe. Vull conèixer senyora per no estar tot sol. 712064.

Senyoreta de 25 anys. Som morena, galanxona, simpàtica, d'1'65 d'alçada. Tenc estalvis i cotxe. Cerc company fins als 40 anys. 712064.

Senyora de 63 anys. Tenc una bona pensió. Som jovial, atractiva i encara estic per jugar a conillons amagats. Cerca'm al 712064.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

BORSA DEL MOTOR

Tallers Les Cadenes. Mecànica xapa i pintura de l'automòbil. Carrer del Marès, 3-A. Telèfon 265551. Ses Cadenes de s'Arenal.

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

ENSENYANÇA

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ensenyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'explotació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la

guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Vols aprendre a conduir sense esforç? Vine amb nosaltres! T'ho passaràs molt bé. Auto Escola Chela. Carrer 31 de Desembre, 48. Tel. 759438. Ciutat.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriuiu a l'Associació «Xavier Ro-meu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriuiu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present dels dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriuiu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom-es

La cultureta i l'estupidesa (I)

"Tota la nostra erudició, tot el nostre estudi de Shakespeare i Wordsworth és va si ensem no forjam el nostre caràcter i assolim el domini dels nostres pensaments i actes. (Mahatma Gandhi, 1869-1948, el major independentista de la història humana).

"Lo rei convidà un dia los missatgers, e tengué quell dia gran cort. En una bella sala menjà lo rei e la regina ab molts de cavallers e de dones, e dinant lo rei menjaren los missatgers. Dementre que lo rei e la regina menjaven, joglars anaven cantant e sonant esturments per la sala, amunt i avall, e deien cantars deshonestes e contraris a bon nodriment. Aquells joglars lloaven ço que calia blasmar, e blasraven ço que calia lloar; e lo rei i la regina e tots los altres reien, e havien plaer d'aço que aquells joglars feien". ("Llibre de les bèsties", Ramon Llull, 1235-1316)

"Aquell qui sembla savi entre els tararots, sembla un tararot entre els savis". (Marcus Fabius Quintilianus, devers 45-120, escriptor llatí de la Tarraconensis).

"L'agència de publicitat "Ruthrauff and Ryan" es gloriejava de l'èxit obtingut en seguir les passes d'editors i directors de cinema, i dels best sellers i instruïa el seu personal per tal que aco-blassin llur redacció segons una denigrant però inevitable realitat: "Al capdavant, els homes i les dones de la massa es caracteritzen per una

increïble estreto mental. Durant llur infantesa se senten atrets per coloraines violades, la lluisor i la fressa. I a l'edat adulta mantenen unes reaccions bàsicament semblants". (Tomàs López, "Aproximació a la telenovel·la").

"No hi ha res més terrible que una ignorància activa". (Els gonelles mallorquins i els blaveros valencians són ben terribles). (J. Wolfgang Goethe, 1749 Frankfurt-1832 Weimar).

"Amar en els mots la veritat i no pas els mots, és insigne mena de bons senys". "Anomenam estupidesa no pas una ignorància qualsevol, sinó la viciosa de les coses que cal estimar o defugir". (Agustí d'Hipona, Nord d'Àfrica, 354-430, a *Cogitacions*).

"Hi ha modes en el pensar com n'hi ha en el vestir, i per a moltes persones és difícil, si no impossible, de pensar altrament que segons mana la moda de l'època". (Bernard Shaw, escriptor irlandès socialista, premi Nobel de Literatura 1925).

"Els filòsofs d'Atenes" no tenien temps més que per xerrar" (L'apòstol Lluc en parlar de la visita de sant Pau als filòsofs atenencs, a Fets 17:21).

"Abaixau, doncs, aquest orgull vostre i no us empareu pas en l'elegància dels vostres mots, vosaltres qui, en la vostra lloança personal, cercau els de la vostra pròpia família per tal que us aplaudequin". ("Discurs contra els grecs", Tacià, cristià segle II) Ω

Això és una brutor

Com a ciutadans de les Balears hem sentit vergonya, indigne d'un poble honrat, quan el menjar informatiu de cada dia ens transmet denúncies continuades de corrupcions del nostre Govern i d'altres instàncies amb urgències de tapar llurs investigacions costi el que costi. És vergonyós que en menys d'un any el Partit Popular hagi hagut de canviar tres vegades el president del Govern: la darrera substitució a més presentà un aire manipulador, traïdorenc, de cop baix,... i amb exigències de rebaixar les promeses de conquerir una major identitat del nostre poble. Autoritats del nostre poble: no ens acostumeu a veureu-vos barallar. Se vos veu amb més comandera que servei, amb més esperit de tapar i justificar-ho tot que d'aclarir-hi tot. Pareix que ens ensenyau a no creure en la veritat, i que aquesta sols és monopoli de l'autoritat. Vos presentau més com acollidors de les pretensions dels castellants que dels drets dels qui som d'aquí amb llengua i drets propis irrenunciabls. La veritat no la pot matar ningú. Sols hi ha autèntica llibertat quan es fonamenta sobre la veritat. Tota autoritat, per merèixer respecte, ha d'obrar segons la veritat, sense

enganyar ni robar res del que pertany al poble.

Aquests darrers mesos la sang de cruels assassinats i també de mortals accidents de circulació ha omplert de terror, de por, d'angoixa, i d'inhumanitat la nostra terra...

(Citam com a referència els dos nins alemanys morts enverinats a Cala Millor pel seu pare, el nadó trobat mort a un contenidor de Palma Nova, la mare quasi cega de Capdepera assassinada per uns bruts doblers per a la droga, dones degollades...) Ningú no comprèn res. Ja no ens podem fiar ni dels estimats? A quin món vivim? La vida ja no és sagrada ni inviolable? Esglaiats volem pegar un crit ben fort a

favor de la Vida i de l'Humanisme, de tothom per a tothom.

No hi ha dret que els nins no tinguin dret. A les cada dia més abundoses separacions matrimonials sempre el més injust ho paguen els fills, amb el dret a viure junts amb els pares que els han engendrat junts. Hi ha també nins maltractats i apallissats. Altres són utilitzats per a la prostitució i la pornografia. Altres neixen essent portadors de la sida. Altres són violats, abandonats... Els drets dels nins no són purament legals, són drets d'amor, drets de responsabilitat, drets de desenvolupament harmoniós, drets d'una vida present i futur feliços. Josep-Toni Fuster- *Drets Humans-Justícia i Pau.* Ω

NATALICI? ANIVERSARI?
CASORI? NOCES D'ARGENT?

No us trenqueu les banyes pensant en regals o peregrinant per botigues de 20 duros, regaleu subscripcions de L'ESTEL d'un any, de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

Feu país, família i amistat tot alhora.

DIGAÛ-LOS-HO amb L'ESTEL

La cuina de na Tonina Cuina de pobres

ANTÒNIA SERRANO I DARDER
Autora del llibre *Les receptes de na Tonina*

Festes passades, coques menjades

Així diu el nostre savi Arefranyer, i diu bé. Han passat, Nadal, Cap d'Any i els Reis i, ben segur, que a molts de rebosts -i quan deim rebosts també deim carteres- hi ha més teranyines que altra cosa.

Malgrat que el Pare Noël i els tres Sants Reis, Gaspar, Melcion i Baltasar, han repartit molt de regals -quasi sempre joguines als més petits- a mi no m'ha arribat cap sobre amb doblers que m'ajudin a reforçar el meu migrat pressupost per acabar de muntar la costa d'aquest gener. Si vosaltres estau amb les mateixes condicions el que hem de fer, doncs, és cuina de pobre durant una temporada i d'aquesta manera estalviar quatre pessetes que cauran ben bé després de les despeses de tants de dies de disbauxa.

Trob que hem de menjar un plat de calent cada dia: pot ser un pancuit, o un poc de sèmola cuita amb brou de verdures, o un puré de patates o de verdures...

Una bona menja és patates bullides amb bledes, espinacs, col, col-i-flor, pastanagó, etc. Hi podem afegir un ou bullit i ho amanirem amb oli i sal (malgrat sortir un poc del pressupost, l'oli ha de ser d'oliu).

Un plat molt assequible és el guisat Pep. Pels qui no ho sabeu us inclouré la recepta:

«Dins una greixonera amb un roll d'oli hi sofregirem una ceba pelada i tallada per llarg i un cabeca d'all, hi afegirem una tomàtiga pelada i trossejada ben petita. Quan el sofregit estigui fet hi afegirem aigua, sal i patates tallades a cantonets. Ho farem bullir vint minuts, hi afegirem una picada d'all i julivert, apagarem el foc i ho servirem tot seguit».

Amb un manat de grells, una arengada i un parell de tomàtigs de ramellet torrades, podeu fer un tremponet que us llepareu els dits.

Sobretot no tireu res, que tot és reciclable com podem veure en un parell d'exemples:

Si bullim les fulles velles de l'escarola -aquelles que no menjam cruces- i hi afegim un parell d'ous en podem fer una truita boníssima.

Si va quedar qualche ensaïmada podem aprofitar-la fent un púding i si el que ens ha quedat és un tros de coca bamba podem fer llet amb coca.

Potser que ens hagi madurat massa la fruita que comprarem per les festes, en aquest cas en feim una macedònia i l'aprofitarem.

I d'aquell pa dur que fa un parell de dies que rossega pel rebost en podem fer pa amb fonteta.

EL PLAER DE BEURE Negre 1993 Vins Miquel Gelabert

El que sorprèn d'aquest petit celler, que no supera la capacitat total de 5000 l., és el grau d'improvisació i la gran quantitat de varietats i sistemes de vinificació que s'hi han duit a terme.

El celler es troba ubicat a Manacor i fou fundat l'any 1985 pel propi Miquel Gelabert. La política que s'hi practica és la d'introduir varietats i sistemes de vinificació foranis, per tal de millorar la qualitat dels seus vins. Aquesta bodega, tot i ser desconeguda per la gran majoria de públic mallorquí, manté una línia de vins que, en molts de casos, podria competir amb les bodegues més famoses de l'illa.

El vi que ens ha duit a escriure aquestes quatre ratlles és un Cabernet Sauvignon 100%, elaborat l'any 1993 i que prové de les vinyes manacorines del Morro i del Poàs.

Després d'una estada de dotze mesos en bóta de roure americà i d'una criança reductora en botella de també un any, el vi surt al mercat. Manifesta un color negre amb reflexos vermells. En nas, es noten tocs especials (propis de cep Cabernet), amb fons balsàmic que demostra una bona criança. En boca, és fresc i viu, amb una càrrega tànica lleugera, però de bona qualitat. El retronasal és complex, però bàsicament recorda la criança en roure.

El vi es troba en un moment òptim de consum, però així i tot, pot aguantar el pas del temps si es guarda en condicions adequades. Els seu preu aproximat de venda al públic és de 700 ptes. Ω

Vins Miquel Gelabert. Tels. 821444

Nou estadi de Son Moix

Només d'autèntica barbaritat podem qualificar el projecte del nou estadi previst a Son Moix amb una capacitat estimada per a més de 40.000 espectadors. Aquesta obra faraònica no s'explica a partir de la seva necessitat ni de la seva utilitat en el futur, sinó que resulta una mostra de prepotència en uns moments en que les institucions públiques demanen sacrificis que afecten l'economia de tots els ciutadans.

El nombre d'habitants no justifica el projecte, tampoc el nombre de seguidors d'esdeveniments esportius ni la xifra d'esportistes que poden fer ús d'una macroinstal·lació com l'assenyalada. En l'actualitat les instal·lacions de Son Moix presenten sovint deficiències derivades de l'escassa inversió en el seu manteniment, però, d'altra banda, el preu que s'ha de pagar per la seva utilització és moltes vegades superior al que tenen els espais de propietat privada.

Quan es parla d'apropar l'esport a la població no entem precisament que es tracti d'augmentar les transmissions esportives per televisió o de dur més gent a les grades dels estadis, sinó que es tracta de possibilitar tant com sigui possible la pràctica personal de l'esport, i això requereix instal·lacions més petites i distribuïdes tant com sigui possible en el conjunt de l'espai habitat.

De tota manera, ja sabem que no és el mateix inaugurar un macroestadi que un petit poliesportiu. Terra de faraons. ERC Illes Balears i Pitiuses. Ω

NECESSITAM

PROMOTORS I PROMOTORES
de L'ESTEL de Mallorca

a les Illes Balears i a la resta dels Països Catalans

Tel. 26 50 05

SI T'HA AGRADAT AQUESTA REVISTA
NO ET TALLIS I TELEFONA AL
26 50 05
I LA T'ENVIAREM CADA QUINZE DIES

Felicitats

Escandell

L'home que tot l'any informa, de les coses importants, mereix de tenir sa norma, felicitar al complir els anys.

Mateu Joan i Florit, t'he volgut felicitar i al mateix temps desitjar que el que has de publicar, sia tan ben dirigit.

Ens agrada el teu diari, escrit en clar mallorquí, també crec que es necessari, per la gent que neix aquí.

I referent a lo dit, molts d'anys puguis informar, amb esperit decidit ben disposat a lluitar.

Per això, nostre llenguatge que sia duit endavant, amb disputes i arrambatge, el seguirem respectant.

Fent elogis a Mallorca, l'estimam i apreciam, té sa Calobra i Escorca, i Formentor que admiram.

Sempre procur dir en glosa, allò que és interessant, si crític en qualque cosa, que a vegades se m'imposa, pens que me disculparan.

L'ESTEL
de Mallorca

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

L'ESTEL
de Mallorca

RIAUTO

COL. OFICIAL DE MEDIAUTO S.A.

TOYOTA

TONI RIERA TOMÁS

TALLERS I VENDES:
CTRA. D'INCA, 1
TEL/FAX: 54 01 10
SA POBLA (07420)

EXPOSICIÓ I VENDES:
AVGDA. MAR I ESTANY, 1
TEL. 54 55 50
Mòvil 908 26 96 26
PORT D'ALCÚDIA (07409)

Ampla és Castella... però no tant

De tots és coneguda la dita castellana: "Ancha es Castilla", en el sentit de donar-se una actitud de mànega ampla, de caràcter sense principis o bé d'una moral sense gaires límits. Doncs bé, si aneu per les carreteres castellanes podreu veure, reiteradament pintada a les parets, la frase: "Una patria más ancha que Castilla".

No cal ésser un Ramon Llull per a copsar que la pàtria referida a les pintades a que faig esment no és altre que l'Estat espanyol.

Es compren que els nadius d'una terra monòtona com Castella, freturin d'altres terres més plaents.

Això, ha donat una mena de polítics insociables, estrets, insolidaris, sense cap ètica ni respecte pels drets d'altri, que han procurat sempre entendre llur pàtria per totes les terres veïnes, usurpant-ne la llengua, la identitat, les lleis i tot el que s'ha posat al davant.

Amb aquests tarannà, han acabat per anomenar espanyol un idioma que no és altre que el "castellà" en un intent de bandejar i de posar en via morta tot allò que no ho és.

Està clar que els polítics castellans conceben "les terres d'Espanya", no com un conjunt de regions i nacionalitats, sinó com l'ampliació de Castella en detriment dels territoris veïns.

Seguint aquests raonament, ni els mallorquins, ni els valencians, ni els catalans, ni els bascos, ni els gallecs etc., no serien espanyols, en la mesura que, com és del domini públic, no són castellans.

O bé, espanyols ho som tots i, en conseqüència, tots els idiomes peninsulars han d'ésser oficials al parlament anomenat espanyol i, alhora, es deixa d'anomenar espanyol el que només és castellà, o bé, en cas contrari, espanyols només ho són els castellans i en aquest cas, tots tenim dret a tenir els nostres propis estats, sense interferències forànies, la qual cosa reduiria Castella a les seves dimensions territorials i econòmiques veritables.

Es pot adhirir que un estat purament castellà, en territori estrictament castellà, fore inviable, però aleshores la formulació següent és òbvia:

Si Castella sola és inviable, a que vé això que els altres, amb llur esforç i diners estiguin obligats a mantenir l'estat dels castellans, l'economia de l'Estat castellà, la projecció exterior del castellà i que no vegin ni reconegut en el parlament central el dret a llur idioma? **Rafel Moreno. Estat Català. Ω**

En Biel Martorell regenta des de fa 8 anys el **Bar Ca'n Bernat** de Mancor de la Vall. Despatxa tapes i copes i és del Barça.

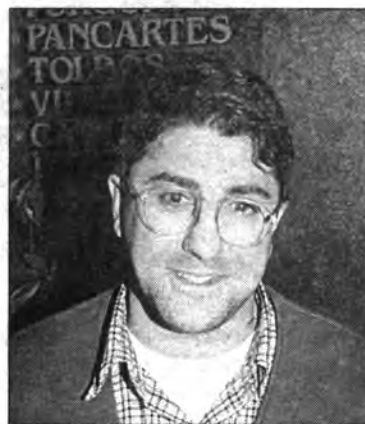
N'Aïnés García regenta des de fa 4 mesos el **Bar Pentagona** a Mancor de la Vall.

Fa 7 anys que en José Antonio Mayorga regenta el **Bar Mayorga** a Biniamar. Despatxa tapes i copes.

Fa 5 anys que na Maria Reus regenta el **Bar Sa Quintana** a Biniamar. És un bar del Barça. Despatxa tapes i copes.

Fa 10 anys que en Miquel Angel Bonnin va obrir el **Taller de Serigrafia Delta** a Muro.

N'Antoni Amer, natural de Pollença, fa 2 mesos que ha comprat l'apotecaria de Selva.

N'Adís Madeiros, natural del Brasil, fa un any que regenta el **Bar Es Llop** a Llubí. Despatxa copes, entrepans i menjars ràpids.

Són en Joan Alomar i els seus missatges, tots joves i forts. En Joan va obrir el **Taller Aluminis Alomar** fa 2 anys a la barriada de DarreraSa Creu de Llubí.

Fa 40 anys que la Família Perelló regenta el **Taller Grau** a Muro. Abans era una ferreria per a maquinària agrícola, ara se dediquen a fabricar portes i finestres d'alumini.

Fa 5 anys que n'Aina Llabrés regenta la **Joieria Ca'n Segura** a Muro. Aquesta joieria fou oberta pel seu repadrí, en Jaume Segura fa 95 anys.

Fa 5 anys que en Joan Bennàsser regenta el **Bar Nou** a Moscarí.

Na Margalida Suau és l'encarregada del **Forn La Glòria** a Mancor de la Vall.

Fa 12 anys que la Família Canyelles va obrir la **Peixeteria Canyelles** prop de la Plaça del Mercat de Sa Pobla.

L'ESTEL de Mallorca
EL DIARI DELS MALLORQUINS
SUBSCRIVIU-VOS-HI !!
ANUNCIAU-VOS-HI !!

No consentis aquest atac continu a la dignitat del nostre poble

VALENCIÀ, PLANTA'T

Exigeix a les institucions públiques i als partits polítics valencians que defensin el bon nom de València.

Protesta davant els mitjans de comunicació madrilenys cada cop que utilitzen el nom **Levante** per referir-se a la nostra comunitat, tot cridant als telèfons que a continuació es llisten: COPE 91 309 00 00; Cadena Ser 91 347 07 00 (Cap de programació, de 9 a 2 i de 5 a 7); Onda Cero 91 538 63 00 (Cap de programació, de 9 a 2 i de 5 a 8); RNE 91 346 10 00 (secció reclamacions); TVE 91 346 40 00; Antena 3 TV 91 652 69 38 (cal escriure a: Cra. Irún, Km 11'700, 28049 Madrid).

G l o s e s

Durant la Guerra Civil (XI)

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

Jo junt amb dos companys
anàrem a passetjar
i vàrem estudiar
per noltros presentar-mos
no teniem solucions
amb sos feixistes estàvem
la sort noltros mos jugàvem
dins un moment perillós.
A un passeig mos seguèrem
a veure lo que passava
un sergent se passetjava,
bones tardes li diguérem.
Bona resposta tenguèrem
moment de presentar-mos
mos digué esperau-vós
rebré ses ordres darreres.
Mos pensàvem ser tots sols
que allà havíem quedat,
i donà per resultat
que va ser molt gros s'estol.
No ens donà gens de consol,
veure tanta gent formada,
el sergent ell mos mandava
que seguíssim es condol.
De soldats acompanyats
amb fusell metrallador,
me va fer sa sensació
que estaven condemnats,
cap a un camp vigilat,
allà ens varen aturar
als soldats vaig demanar
de noltros els resultats.
No me digué gaires coses,
però me varen bastar:
"Un grup de transports vendrà,
que vos durà cap a Roses".
Aquelles molt tristes noves,
me varen fer malpensar,
Camp de concentració hi ha
que s'hi fan molt males nesses.
A n'els companys los vaig dir:
"A Roses no vull anar".
Això em va dur a pensar,
sa manera de fugir.
A n'els amics los vaig dir,
"feina del cos he de fer,
a la paret botaré,
si em va bé m'heu de seguir".

No ens havien senyalats,
ni ens havien passat llista,
havien rebut se consigna
que a s'ulla se mos guardàs,
no en feien molts de cas
si qualcú se feia enfora
sa confiança era bona
sent que erem entregats.
El meu pensar va anar bé,
tot me va sortir rodó
fugírem de s'escodró,
com los va anar, no ho sé.
Vàrem agafar el carrer
a on teníem ses coses
enteràrem ses madones
d'es cas que succeigué.
Després de tranquil sopar
beguérem cafè i conyac,
pensant amb so grup deixat,
que a Roses se'l traginà,
sa fam los acompanyà,
a uns los feren judici,
ben segur que gros suplici
a alguns feren passar.
Entre ells comissari hi havia
i també oficials
a tots aquells caporals
de ells cap se'n salvaria,
sa consigna que hi havia,
que els havien de matar
qualcun se'n poguér salvar
si frare el protegia.
Allà passàrem sa nit,
quan mos vàrem aixecar,
sa madona ens demanà
si bé havíem dormit,
cap renou no hem sentit:
ara podeu berenar
hi ha vi i també pa,
i un pellada de frit.
Després del ric berenar
havíem repostat forces,
ara són ses nostres coses
que tenim d'estudiar.
Amb so contrari mesclar
que era joc perillós,
si poden descobrir-mos
mos podrien fusellar.

Amb una grossa motxila
de roba i aliments,
despedint les bones gents
d'aquella tan digna vila,
una aventura es prendria
que no se com anirà
amb so contrari mesclar
això és cosa atrevida.
Per dins el Ter mos tiràrem
per allà verem creurar
a Figueres arribar
a tot mos aventuràrem.
De cap enrera tornàvem
que abans havíem passat,
es plet mos havien guanyat
a ells se mos entregàvem.
A Figueres arribàrem
després de molt caminar,
no mos pensàvem trobar,
sa victòria celebràvem.
Himnes feixistes cantaven
Amb molta animació,
era grossa escarrufó
que dins el cor mos entraven.
Allà no se coneixia
si era feixista o roig,
era un ambient molt gros
que allà se festetjaria.
Sa victòria es brindaria
que la tenien guanyada
nosaltres amb gent mesclada,
empràrem sa picardia.
Columna de camions
allà estava alineada
a persona empleada
li vaig captar intencions
estudiant els patrons
demanant-li si fumava.
Me va dir que li agradava
li mancaven municions.
Dos cartons de tabac duia
i los hi vaig regalar,
ell ben content va estar
va ser una cosa aguda.
Sa conversa ja mos diua
a poder-mos explicar
li vaig voler demanar
a on seguia sa ruta.
Cap a Lleida hem d'anar
aquesta es nostre ordre,
passarem per Barcelona,
allà hem de carregar.
Si hi podem arribar
noltros anam de permís
serà un cas molt precís
que podrem aprofitar.
A un camió de carrega

a ell poguerem pujar
personal havia allà,
la seva sort celebràvem,
els rojos los alliberaren
quan a França van arribar,
ben tancats varen estar
sa llibertat recobraren.
De llibertat disfrutaven
per poder-se expresar
la volgueren celebrar,
quan amb los seus se trobaren.
A n'En Franco exaltaven
per dur-los sa llibertat,
a França havien arribat
se forces que tant lluitaren.
A França varen passar
ses grosses divisions
que lluitaren com lleons
per sa pàtria alliberar,
En Lister se destacà,
i en Durruti també,
varen deixar un claper
d'armes que escarrufà.
El dos alliberats pujaren
a dalt sa carroceria
amb una grossa alegria
sa passió ells ensenyaven:
himnes a cantar es posaren
aquell famós "Cara al Sol".
Nosaltres amb poc consol,
a sa festa mos sumarem.
El nostro bras aixecàrem
demostrant fidelitat,
amb un cant molt exaltat,
així es fet disfrassàrem.
Es nostre ésser amagàrem
i erem molt diferents,
si haguessim estat valents
a sullà mos afuselleven.
Un poc abans de partir
sa ten grossa caravana
un cas se desenvolava
que mos feu entretenir.
Un moro va haver-hi,
que molta gent reunia,
un gran fet se descubria
que era digne d'aclarir.
Un moro que allà passava,
grossa pudor va deixar,
van avisar al capità,
que lo que duia dubtava
a ne'l moro s'obligava
sa motxilla destapà.
Un cap de mort va ensenyar
que feia temps que portava.
A n'el moro s'obligava
a que fes declaració,

d'haver mort aquell senyor,
un motiu justificava.
Declarà que en un combat,
aquell roig havia mort
per ell tenir un record
el seu cap havia tallat.
Pel fet d'haver observat
que duia unes dents d'or,
les aprofitaré jo,
és un valor estimat.
Es capità s'indignà
davant fet tan criminal
i manà al caporal
que el se'n dugués a matar,
així ell no tornarà
a llevar cap cap de mort.
Sa caravana partí
direcció a Barcelona
trobaré molta persona,
perduda dins el camí
molta sort vàrem tenir
trobar sa ocasió
que aquell digne conductor
tan a gust mos assistí.
Seguint aquell llarg camí
molts de presos trobaríem
en bandades los durien
a qualche fatal destí
bastants d'ells varen morir
per seva graduació
això era condició
que en compte se va tenir.
De sargent a general
i es graduat comissari
duen ben fet s'inventari
tenir causa capital,
los jutjava tribunal
i cap de ells se salvava
pena de mort se posava
perquè purgassin son mal.
Després de hores passar
vam arribar a Barcelona
hi havia molt desordre,
també mancava menjar
molta de fam se passà
el blat moro bo seria,
també molt dioxos seria,
garroves poder comprar.
El moniato ell era,
un menjar molt profitós
era dolç i saborós
se cercava a la carrera.
Era forma i manera,
de sa fam poder enganyar
molta de gent va penar
aquest malviure tengueren. Ω

NÀUTQUES, c.b.

Gonila

INSTAL·LACIÓ I MANTENIMENT DE MOTORS MARINS

C/. Fadrius, 150 A
Tel. - Fax: 54 22 53

SA POBLA (Mallorca)

Sole Diesel
SERVEI OFICIAL

Martorell
Fusteria

Mobles de cuina • Decoració
Portes i Diseny
Tot a mida

TALLER I OFICINES: San Francesc, 73
Tel. (971) 54 09 43
Fax: (971) 86 21 61 07420 SA POBLA (Mallorca)

SYP
SERVICIO Y PRECIO
SUPERMERCADOS

José L. Vicente Miranda
Gerent - Administrador

Tenim anguiles

C/. Doctor Gómez Ulla, 17
07011 SA POBLA - MALLORCA
Tels. 54 21 11 / 54 15 69
Fax 54 20 63

DISTRIBUCIO
MERCAT

La marginació a les Illes Balears en el segle XIX

Segons el cens de 1862 (vegeu la revista de l'Institut d'Estudis Balearics, extra III), a les illes hi havia 165 sord-muts, 2.401 cecs o minusvàlids i 2.023 pobres de solemnitat. Tots ells arrossegaven la seva desgràcia a les portes de les dues cases de beneficència provincial i als 19 petits hospicis de les viles, on només hi entren alguns sortats, ja que tocarien a 219 marginats a cada establiment i ni tan sols els de Ciutat podien acollir a la meitat d'aquest nombre. Després hi havia les vídues, la majoria sense ofici ni benefici i que sumaven a les Illes 14.060. En millor situació i més ben nodrits que els obrers, la classe domèstica, criats i cuineres, per un total de 8.771. La situació de les classes populars mallorquines era autènticament esferidora. Miquel Ferrà i Martorell ha estudiat a fons aquesta situació en el seu treball sobre la família obrera a les Illes durant la dècada de 1860. Cal tenir en compte que són jornals de dotze a catorze hores de feina (de sol a sol). Propietaris i patrons pagaven a mitjans del XIX jornals miserables. Als obrers de la branca del cotó: 6'5 rals (per dotze o catorze hores); obrers de la branca de la llana: 8'0 rals; obrers de la branca de la seda: 5'0 rals; obrers del lli i del canem, 6'0 rals; obrers de les fundicions: 7'0 rals; obrers de la pell adobada i del paper: 6'0 rals; obrers del sabó i la farina: 9'0 rals; obrers de l'aiguarent: 8'0 rals; obrers de les tafones d'oli: 5'0 rals.

Això significa que es podria establir una mitjana de 6 rals diaris, el que feia que qualsevol obrer estàs condemnat no únicament a la misèria sinó també a la més absoluta desnutrició, ja que per exemple, un pa de dues lliures (939 grams) valia un ral, l'any 1860 i dos rals el 1868, el que ens fa pensar que la tercera o quarta part del jornal d'un home era un pa i que la vida, en aquella dècada, augmentà el seu cost en un cent per cent.

Seguint Joan Benejam sabem que la madona de casa obrera pastava farina d'ordi perquè a taula hi hagués un troç de coca beta (espècie de pa de farina d'ordi), que era substituït, quan aquest faltava, per un tià de segó bullit, sense més ingredient que la sal i que es feia passar pel coll amb algunes tàpares o amb porros o porratells, que per ser silvestres, quasi mai mancaven. Els més elementals queviures deixaven de ser assequibles als jornalers de les fàbriques. Un litre d'aiguarent eren 11 rals (quasi dos jornals). Un litre de vi, 5 rals, prop d'un jornal; un litre d'oli 7 rals i dos rals un quilogram de figues seques... Un ral era llavors el preu d'un quilogram de patates, mongetes o faves, el que feia que com a millor sortida, la família de l'obrer fos mantinguda d'escudella.

L'any 1865, el Còlera Morbo atacava a la població ciutadana i els metges es troben impotents davant l'epidèmia. 78 apotecaris i 214 metges és tot el que hi ha a les Illes. Per tant a cada metge corresponen 1.260 hipotètics pacients i 3.469 parroquians per cada apotecari. Fa estona que burguesos, nobles, patrons i mercaders han fugit de Ciutat cercant recer a fora vila. Hi ha una manca absoluta de mitjans assistencials. La fam i la feblesa dels més humils fan que morin en poques setmanes 2.300 ciutadans (la majoria gent humil i jornalera). El cronista Bartomeu Pasqual Arrom descriu l'ambient de Ciutat el 13 de setembre de 1865. "En aquest moment, les deu de la nit, no se sent altre cosa que els ais dels qui gemeguen i el renou que fan els cotxes funeraris que transporten els morts". **Miquel López Crespi** Ω

Restaurante Marina

C. Marina, 15. Sa Pobla. Tel. 54 09 67.

Corredors a peu de la Penya Ximiriqi, amb seu social al Bar Olímpic de Muro, que prengueren part a les corregudes de les Festes de Sant Joan de l'any passat.

Fa 8 anys que en Pere Santandreu és l'Agent Oficial de la Citroën a Muro.

N'Antoni Perelló és l'encarregat de l'oficina d'assegurances Tugores de Muro. Asseguren per l'Agència Zurich.

Fa 29 anys que N'Antoni Soler va obrir la Tapisseria i Mobles Soler a Muro. Al principi només tenia tapisseria, però fa 10 anys que va començar a vendre mobles. L'any passat va ampliar la botiga i ara té un dels millors llocs de venda de mobles de la comarca.

Fa dos anys que en Joan Ferragut va obrir la botiga d'informàtica DF Sistemes a Muro.

Fa un any que en Llorenç Coll regenta el Bar Oriental a Muro. Un bar de copes, tapes i tertúlia.

Fa 15 anys que N'Antoni Serra regenta el Bar Olímpic a la plaça de Muro. És un bar del Barça i la seu de la Penya Ximiriqi. Els penyistes van plegats al futbol, als toros, a les carreres de bicicletes o a peu, i surten plegats de copes.

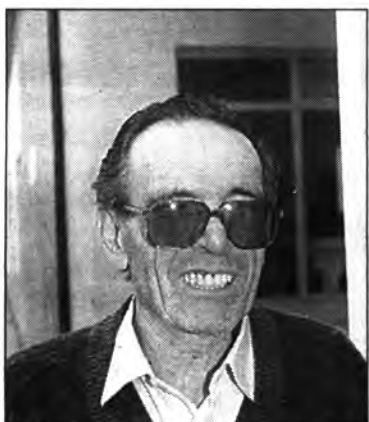
Fa 5 anys que en Pere Amengual va obrir la Benzina a la carretera de Ca'n Picafort i 33 anys que va obrir la de la carretera de Santa Margalida, totes dues a Muro. En Pere és nacionalista i ho té tot retolat en català.

Fa 3 anys que n'Elisabet Nieto regenta el Restaurant del Poliesportiu de Llubí. Recomana el rap a la marinera, la piteira de pollastre al pebre bó o l'arròs brut. A la carta se menja per unes 2.000 ptes. El menú en val 700. És un bon poliesportiu aquest de Llubí, amb camp de futbol (tercera regional), dues piscines, tennis, frontó i camp de futbollet.

Fa 17 anys que en Gabriel Munar va obrir el Magatzems de Pinsos Hens a la carretera de Santa Margalida de Muro. A més de pinsos, compra i vén cereals, farines i derivats.

Fa 48 anys que en Francesc Perelló regenta la Fàbrica de Prefabricats JUPE a la carretera de Santa Margalida de Muro. Son pare, N'Antoni Perelló la va obrir l'any 1939. Aquest senyor era escultor i va fer feines de la especialitat: decoració de façanes, com la de l'Ajuntament d'Alcúdia i la de Muro.

LLIBRES QUE CAL LLEGIR

ANTONI SERRA

Una terra culturalment calcinada

Cal, doncs, familiaritzar-nos (de bon començament) amb els fantasmes de Homenatge Roselló-Portel, perquè, malgrat les eufòries, tal volta hereves de noucentismes ressuscitats, són fantasmes ben vius, ben presents, ben actuals... encara que costi de reconèixer-los dins nosaltres mateixos, perquè probablement preferim arraconar-los i oblidar-los.

Fa alguns anys que vaig escriure també un text informal per a la primera obra de Miquel López Crespí, un llibre de narracions titulat A preu fet. D'aquell temps de bruixes a aquest d'ara de reformes han passat no poques coses. López Crespí, després del seu primer llibre, després de La guerra just acaba de començar (1974) i després D'autòpsia a la matinada (teatre, 1975) ha restat en silenci un llarg període, durant el qual es va dedicar bàsicament a la política activa. Què ha passat, mentrestant, en aquesta terra culturalment calcinada, políticament destrossada i socialment desencisada i indefensa? Jo no sé si qualche dia se n'arribarà a escriure la història, amb pèls i senyals (i no em referesc tan sols als del baix ventre), o si la cosa es farà d'acord amb la tradició i el costum: cada triomfador (llegiu: individu amb prou poder i amb prou diners com per tenir prestigi, és a dir, que fa bones les paraules de fra Anselm) l'escriurà segons les seves necessitats personals. Estic per dir que serà així, quasi segur. És el fatum, com deien els nostres avantpassats els clàssics, de cada dia més oblidats.

Els vells personatges del franquisme s'han camuflat i han canviat de camisa

El franquisme no va caure, sinó que morí i l'enterraren sota una

llosa de no sé quantes tones. De tota manera, n'ha quedat -com les religions- l'herència nostàlgica dels fetitxes. Els vells personatges, com a la comedia dall'arte convertida en drama, s'han camuflat, s'han canviat de camisa, s'han pentinat de diferent manera i han tingut cura d'esborrar tots els rastres externs i antics. Fins i tot, han substituït oficialment la Doris Day per la Bo Derek, i han començat això que n'han dit la reforma. Naturalment, la reforma ha comportat que qualcú hagi hagut de desaparèixer per les bardisses. I és que l'individu, ja se sap, és efímer, però els oportunistes i els oportunismes romanen, no volen perdre el protagonisme.

M. López Crespi: compromís sense compensacions i sense competicions

I ha estat en aquesta època de felicitat sense rebels, malgrat l'atur, que ha tornat a comparèixer Miquel López Crespí.

I ha ressorgit amb força, amb embranzida, i ha guanyat tota mena de premis literaris: teatre, narrativa, poesia... No és que a mi m'emocionin gaire els premis, perquè, al capdavant, tenen un valor circumstancial, accidental, independentment de l'econòmic, que és el que importa. Són, però, una forma «normal» de cridar l'atenció dins una cultura «anormal» com la nostra.

Ignasi Riera va escriure com a portic d'Històries per a no anar mai a l'escola, que López Crespi «ha entès els preceptes ètics d'un compromís polític sense compensacions». Afirmació a la qual jo afegiria, a més a més, per si no s'hagués entès del tot la suggerència, sense competicions. Bastaria llegir aquesta obra de teatre per a descobrir la finalitat que l'autor persegueix.

Una obra difícil, de gran complexitat, d'experimentacions escèniques prou interessants (complementacions mútues dels sons, dels personatges, de les paraules, lligades en un «cos únic» de ritme trepidant), però que conserva en tot moment el compromís amb el món en què pretén d'incidir, el compromís del mateix autor.

Forteza, Mas, Segura: Ridiculitzar d'una forma barroera el mateix poble

Cal advertir, a més, que el teatre de López Crespi no és el teatre a què ens té acostumats la Mallorca pretesament culta, durant quaranta anys d'avorriments i de rutina. El teatre mallorquí -Forteza, Mas, Segura etc.- és pura gasòfia, una escòria estricta o un carall de sentimentalisme popular. Els autors, en aquesta terra insular dels Països Catalans, sembla que només han tingut una obsessió, i no precisament eròtica, sinó eixorca: ridiculitzar d'una forma barroera el mateix poble. I els intents seriosos o, si més no, amb voluntat i ambició crítica, d'oferir des de l'escena una panoràmica més avançada i progressiva no han tingut un accés normalitzat a les taules d'un teatre. Tampoc no han tingut el suport de les institucions, ni del públic ni dels crítics, si és que a Mallorca es pot parlar de crítica, aquesta entelèquia angèlica. És el cas d'Alexandre Ballester amb Dins un gruix de vellut o Massa temps sense piano. És el cas també de Llorenç Capellà amb Bolles de colors o El passadoble. I serà el cas, com ja va passar amb Autòpsia a la matinada, de López Crespi amb aquest Homenatge Rosselló-Pòrcel.

Però l'important, a fi de comptes, és la feina que hom fa. La pròpia lluita. L'exercici inquiet i disconforme, la capacitat de qüestionar-ho tot i d'acceptar-ho tot amb estoicisme, sense arribar, però, a posar-hi l'altra galta, i tenir el pensament sempre obert a la curiositat. **Antoni Serra. Q**

El magatzem de la CAP, l'ha comprat en Joan Barret, ell sembla que no té fret, i el negoci bé li ha anat, perquè molt ha prosperat, no tan bons els dirigents, que es varen embutxacar i es varen aprofitar.

la suor d'aquelles gents.
Esforços o cansaments,
on han anat a parar?
i els qui la varem fundar,
tenim uns greus sentiments,
amb un bon cruixir de dents,
que mai podrem oblidar.
Guillem Crespí Pons Ω

I N F O R M A T I O N

Alfonso Ussía dóna una lliçó a Luis M. Ansón

Alfonso Ussía, columnista destacat d'ABC, ha donat a Luis M. Ansón una lliçó de respecte per la llibertat d'expressió. En un article publicat el 6 de gener a la revista *Época*, dirigida pel també col·laborador d'ABC Jaime Campmany, Ussía explica que durant un programa de televisió "Cristina Almeida, Marta Robles, Carmen Rigalt y Bibí Anderson nos pusieron a parir. Allí sí que nos insultaron. Nadie sacó a colación la Constitución, ni la igualdad de derechos ni vainas. Aceptamos los pescozones con humor y resignación. Nos dijeron vanidosos, pichaflojas, cretinos y más lindezas. Puestos en el humor, yo me atreví a defender a los hombres desde el talento de las mujeres".

Sí senyor! Per una vegada Ussía té tota la raó. Les invectives i impropis s'han d'encaixar amb humor i esportivitat. I en tot cas, provar de derrotar el contrari dient-la encara més grossa. Veurem, veurem si Ansón fa cas del articulista estrella del seu diari, o en un acte d'hipocresia flagrant es passa pel folre les paraules d'Ussía i manté la denúncia contra Josep Palou i *L'Estel*. Redacció Ω

Ansón, elegit membre de la real academia espanyola

Luis M. Ansón, director d'ABC, ha estat elegit membre de la real academia espanyola, en la primera votació i per àmplia majoria. L'academia creada per Felipe V, el rei borbó que conquerí a sang i a foc els Països Catalans i emprengué el genocidi contra la nostra llengua, sempre ha destacat per la seva visceralitat anticatalana. L'elecció d'Ansón, per tant, no ha estat cap sorpresa.

L'altre periodista elegit ha estat l'ex-director d'*El País* Juan Luis Cebrián. D'aquesta manera queden representats a l'academia el periodisme de dretes (Ansón) i el d'esquerrres (Cebrián). Una vegada més, a l'hora de defensar

la seva llengua, els espanyols han deixat de banda les disputes internes i han fet tota una demostració d'unitat nacional.

Reproduïm a continuació, pel seu interès, un fragment del comentari que Llorenç Capellà va escriure a *Diari de Balears* el passat 23 de desembre: "I divendres passat, a la festa de concessió dels premis 31 de Desembre, hi havia tanta gent i amb tan bon "pedigrée" que n'haurien d'enviar un vídeo a Ansón a veure si se n'adona de l'error que comet quan pretén, des de l'ABC, ficar cullerada en les qüestions lingüístiques de les Balears. Imagín que el nou acadèmic de la llengua espanyola deu el seu càrrec, més que als seus coneixements de l'idioma castellà, a Cela i als atacs frontals que dedica a la llengua catalana sense reparar si fa o no fa el ridícul. Curiosament, a Ansón, els acadèmics li han concedit la poltrona Ñ, potser perquè Catalunya ja no s'escriu amb Ñ i perquè aquesta lletra ha estat, a les terres de parla catalana, la gran marginada per la normalització lingüística. La Ñ ha rebut de valent, i tenc la impressió que Ansón esdevindrà un àngel flamíger, que aixecarà la seva espasa contra els qui li feim palès el menyspreu que ens provoca la seva actitud acientífica i irresponsable respecte de la llengua catalana". Redacció Ω

Ansón admet que ABC és "agressiu i polèmic"

En una entrevista publicada a la revista *Época*, Luis M. Ansón explica que quan es va fer càrrec d'ABC "era necesario hacer un periódico muy agresivo, muy pugnaz, para recuperar terreno" i admet "la inevitable polémica que tenía que generar". Així mateix, l'entrevistadora insisteix en aquest aspecte amb preguntes com: "¿No es perjudicial que ABC sea sinónimo de Ansón, teniendo en cuenta la beligerancia y la visceralidad que imprime al periódico?", o afirmacions com "El ABC que usted dirige ha tomado posiciones muy beligerantes".

Qui no vol pols que no vagi a l'era! Ansón es tira de cap dins el periodisme agressiu i polèmic, i quan li toquen una mica el vora-

viu utilitza la força i se'n va a fer de cueta. A això se li diu jugar brut i tenir més barra que esque-na! Redacció Ω

ABC encaixa els insults d'El País

El passat 23 de desembre Eduardo Haro Tecglen va escriure a *El País*: "Los turiferarios de Ansón, chicos de su sindicato del crimen o mafia del periodismo (...). Cada día hay mayores pruebas de la caída vertical de la vergüenza de este país. (...) Ah, la moral al servicio del sinvergüenza es antigua, católica, regia y bancaria en este país. (...) ¿Cómo puede ABC seguir publicando artículos de Jiménez Losantos, de Carlos Dávila, de Semprún, que son una ofensa para gente decente y ejemplos icónicos (salen sus retratos) de la desvergüenza del país?".

Ansón i companyia, com es veu, són qualificats de criminals, mafiosos, indecens i pocavergonyes. La resposta va aparèixer el 25 de desembre a les planes d'ABC, amb el titular "Seis periodistas honrados por el resentimiento de Haro Tecglen" i amb el següent text: "José Luis Gutiérrez, José Luis Martín Prieto, Pablo Sebastián, Federico Jiménez Losantos, Carlos Dávila y Carlos Semprún (que aparecen sobre estas líneas) son los seis periodistas que ayer tuvieron el honor de ser atacados por el infatigable resentimiento de Eduardo Haro Tecglen. (...) Los seis profesionales atacados no necesitan defensa ante la turbia zafiedad de los ataques de Haro. Pero queremos dejar constancia serena de nuestra admiración por ellos".

Ha posat Ansón una denúncia contra Haro Tecglen? Pots pensar!! Això no fa sinó confirmar que entre periodistes espanyols tot s'ho consenten i ho encaixen amb elegància, cavallerositat i "serenidad". Però, ai, si és un indígena de les colònies d'ultramar qui els diu el nom del porc! Aleshores s'ho senten com picades d'aranya i tot d'una acudeixen a "las autoridades" perquè posin a retxa l'esclau que els ha plantat cara. Redacció Ω

Na Francisca Moragues és l'encarregada del **Vídeo Club JOPI** a l'entrada a Muro per la carretera de Llubí. L'amo de l'establiment és n'Antoni Arbona de Binissalem.

N'Antonia i na Joana són les cuineres del **Restaurantes Palau** de Sineu. Recomanen els peus de porc, l'espàtlla de xot al forn i el frit. Se menja per una mitjana de 1.500 ptes.

Fa 19 anys que el matrimoni Bartels, naturals d'Alemanya, viu a Sineu, i en fa 3 que obren una **Botiga d'Antiquitats** prop de la Plaça de les Verdures.

Fa 30 anys que el matrimoni Gelabert-Perelló regenta el **Forn Ca'n Gelabert** al carrer de la Creu de Llubí. El va obrir en Jaume Gelabert l'any 1934.

Fa 2 anys que el matrimoni Pons-Flores va obrir l'**Herboristeria Amapola** al centre de Sa Pobla.

Fa 15 anys que la Família Caimari regenta la botiga de **Mobles Caimari** a Sa Pobla. Aquesta botiga fou oberta p'en Francesc Caimari ara fa una cinquantena d'anys.

Fa 4 anys que n'Antònia Paieres regenta el **Forn Ca'n Miquel**, forn i botiga a Bugar. Abans la regentava na Sebastiana Siquier.

Fa 25 anys que en Joan Torrents és el planxista de cotxes de Llubí. Té el taller a la barriada de son Ramis.

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

RESTAURANT
CELLER E&S PALAU
EN SINEU
Baix la direcció de
"Miguel Munar" antic propietari
C/ Esperança n.º 28 - TEL. 52 08 72 - SINEU

Vos esperem

Un any nou tot ho mou!

ES GALL

El temps vola tant que és massa.
Qué és un any? Si al punt ja és!
És com un ocell que passa
i tu no saps mai on va.

No perdis el temps, perfila
des d'ara el que enguany fars
i vés cantant per la vila:
**Balanguera, fila, fila,
Balanguera filaràs.**

No et quedis a la cuneta
ni et tanquis dins cap tat;
contra els qui et fan la punyeta
vés més viu que una geneta,
viu i "fora an el canut!"

Si et trepitgen per la vida,
no tindràs mai dignitat;
romp les baules i la brida
que et ferma, fot embranzida
per l'honra i la llibertat.

El temps és aigua que passa
i que se perd a la mar;
no en pots fer d'ell una bassa,
per en pots beure una tassa...
Si no ho fas, no tornarà.

Com el temps també et passetges
sovint sovint pel carrer;
mira de quin peu coixeges,
que ets ben boig, si et balan-
cetges,
quan sents xerrar foraster. Ω

ALIANÇA BALEAR (ABA)

El partit independentista de les Illes Balears

Carrer Menéndez Pelayo, 16-Tlf. 532674-07460 Pollença

BALEAR: Perquè la nostra nació política són les Illes Balears, fonament avalat pel sentiment popular i la història de l'antic Regne de Mallorca vigent des de 1229 a 1715. La forma política d'Estat que proposam és la República Balear. La llengua pròpia, el català, en serà l'únic idioma oficial.

NACIONALISTA: Perquè només un Estat Propi ens pot garantir el manteniment i el reforçament de la nostra identitat històrica, i ens permetrà formar part, amb personalitat prò-

pia, en el concert mundial de les nacions lliures. Desapareixerà l'expoli fiscal.

ECOLOGISTA: Perquè des de principis dels anys 60 les Illes Balears han sofert un extraordinari procés d'urbanització, el qual en molts casos ha significat la destrucció d'importantes zones de gran valor natural i paisatgístic. Per desgràcia aquest procés encara continua i cal evitar-lo. També s'ha de garantir un futur amb una bona qualitat medioambiental.

PROGRESSISTA: Perquè les activitats i relacions econòmiques sempre creen fortes desigualtats que s'han de contrarrestar mitjançant l'acció social de l'Administració Pública, per garantir així, un benestar i un progrés general per a tota la ciutadania.

DEMOCRÀTIC: Perquè només mitjançant les voluntats dels ciutadans, expressades lliurement, podran fer-se factibles els canvis polítics que proposam. Ω

M a l l o r c a

Couplet dedicat a la nostra roqueta, amb música de "València"

Mallorca!
Es sa terra des porcs grassos i des bons butifarrons.
Mallorca!
Terra de ses pestanagues, moradux i garballons
Mallorca!
Es talment un París Chico com queda ben demostrat.
Ses nines
Famelletes mallorquines duen es clotell pelat.
Temim sa Riera
Jonquet i Feixina
Es Born i la Pruna
I es Miradó
Cala'n Cranc i Can Pussa
Can Blau i Can Titínia
Can Veta i Can Meca
Moscards de grifó

La Riba
Tota minada de roques puestos molts concorreguts
Hi pescam
Pops i sípies, pagellides, marbres i hasta crancs peluts
De Premsa
En tenim de tota classe, de tot pel i de tot preu
"El Día"
"Ultima Hora", "Almudaina", "Foch i Fum" i es "Correu"
Aquesta és Mallorca
Que la mar mos banya
Això és sa Roqueta
des plou i fa sol.
Feim una ximbomba
Amb un tros de canya
Una pell de cussa
I un cosiol....

"Se repeteix "Mallorca" i se canta fins que estan cansats o fins que han fet mal de cap a nes veïnats). ES MASCLEROS
20 d'octubre de 1927. Tret de "Foc i Fum". Hem actualitzat l'ortografia perquè la gent la pugui cantar millor.

Els acudits d'en Balutxo

SABEU EL DARRER DE L'ESTEL?

En Màtigues és a l'aeroport. De cop sent els altaveus que el criden: *Senyor Màtigues, per favor, pugi urgentment a la primera planta!* Al cap d'una estona, es torna sentir l'altaveu: *Senyor Màtigues, ha perdut l'avió. I faci el favor de baixar del ficus!*

ΩΩΩ

Cau l'avió en el que viatja Abel Matutes i aquest bota per la porta d'emergència. Mentre cau es posa a resar: *Sant Antoniet! Sant Antoniet!* D'un nigul surt una mà que l'agafa per l'americana. *Quin Sant Antoni crides?* Matutes respon: *Sant Antoni de Pàdua!* La mà amolla n'Abel mentre la veu replica: *em sap greu, jo som Abad!*

ΩΩΩ

N'Aznar participa a un concurs benèfic. El presentador, amb un mineral a la mà, li demana: *¿Sabe usted decirnos el nombre de este objeto?* N'Aznar contesta: *Una piedra.* L'assessor de presidència, l'apunta: *Basalto! basalto!* N'Aznar crida: *UNA PIEDRAAA!*

ΩΩΩ

En Pere Sampol es troba de voluntari a un poblat africà quan rep la visita del cap de la tribu. *Meva dona, negra; jo, negre; tothom tribu, negre i he tengut un ninet blanc! Tu, únic blanc.* En Pere Sampol argumenta: *Això és per les lleis d'en Mendel. Mira aquella guarda d'ovelles. Totes són blanques, però allà n'hi ha una de negra.* El cap de la tribu replica Sampol: *Tu no dir res ovellita negra; jo fer ulls grossos ninet blanc!*

ΩΩΩ

Com així els ocells dormen amb una cama a l'aire? Sopes? Perquè si alçaven les dues caurien!

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció
ANUAL 3.000 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**